

9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

Садржај:

9.1. Обавезни предмети у седмом разреду	2
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	2
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК	4
СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК – програм Б.....	12
СТРАНИ ЈЕЗИК – енглески језик	14
ЛИКОВНА КУЛТУРА	22
МУЗИЧКА КУЛТУРА.....	22
ИСТОРИЈА	23
ГЕОГРАФИЈА.....	24
ФИЗИКА	26
МАТЕМАТИКА.....	27
БИОЛОГИЈА.....	28
ХЕМИЈА.....	29
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....	31
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	32
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	33
9.2. Изборни програми у седмом разреду	34
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	34
ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	35
КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК.....	35
ГРКОКАТОЛИЧКА ВЕРСКА НАСТАВА	35
ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик	35
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	38
РУСИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	43
УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	44
9.3. Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности.....	47
Слободне наставне активности	47
Допунска настава	47
Додатна настава.....	47
Час одељенског старешине	47
Ваннаставне активности	47
Екскурзија	47

9.1.Обавезни предмети у седмом разреду

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљ	Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско до- живљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предмет- них области.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	144 часа

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КЊИЖЕВНОСТ	ЛЕКТИРА ЛИРИКА 1. Јован Дучић: <i>Подне</i> 2. Милан Ракић: <i>Божур</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Међу својима</i> 4. Милутин Бојић: <i>Плава гробница</i> 5. Десанка Максимовић: <i>Крвава бајка</i> 6. Стеван Раичковић: <i>После кише</i> 7. Јован Јовановић Змај: <i>Јутутунска јухахаха</i> 8. Рабиндранат Тагоре: <i>Папирни бродови</i> 9. Вислава Шимборска: <i>Облаци</i> ЕПИКА 1. Народна бајка (једна по избору): <i>Међедовић / Чудотворни прстен / Златоруни ован</i> 2. Стефан Митров Љубиша: <i>Кањош Мацедонових</i> (одломак) 3. Радоје Домановић: <i>Вођа</i> (одломак) 4. Петар Кочић: <i>Кроз међаву</i> 5. Иво Андрић: <i>Јелена, жена које нема</i> (одломак) 6. Данило Киш: <i>Прича о печуркама / Еолска харфа</i> 7. Алфонс Доде: <i>Последњи час / Владимир Набоков: Лош дан</i> 8. <i>Дневник Ане Франк</i> (одломак) 9. Ефраим Кишон: <i>Код куће је најгоре</i> (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) ДРАМА 1. Бранислав Нушић: <i>Власт</i> (одломак) 2. Вида Огњеновић: <i>Кањош Мацедонових</i> (одломак о сусрету Кањоша и Фурлана)

– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;

– размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;

– препоручи књижевно дело уз кратко образложење;

– упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;

– разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;

– одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима;

– уочи делове именичке синтагме;

– разликује граматички и логички субјекат;

– разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;

– препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;

– идентификује врсте зависних реченица;

– исказе реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;

– примени основна правила конгруенције у реченици;

– доследно примени правописну норму;

– разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;

– говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;

– разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;

– састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;

– напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице;

– користи технички и сугестивни опис у изражавању;

– препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;

– пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;

– напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила;

– примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.);

– састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални);

– правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.

НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ

Обавезна дела

1. Михајло Пупин: *Са пашњака до научењака* (одломак)

2. Јелена Димитријевић: *Седам мора и три океана* (одломак) / Милош Црњански: *Наша небеса* („Крф, плава гробница” – одломак)

Једно дело по избору

1. Јован Цвијић: Охридско језеро (одломак) / Пеђа Милосављевић: *Потера за пејзажима*

2. Светлана Велмар Јанковић: *Српски Београд деспота Стефана (Капија Балкана)*

3. Уметнички и научнопопуларни текстови о природним лепотама и културноисторијским споменицима завичаја

4. Избор из енциклопедија и часописа за децу

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Пријезде, Диоба Јакићића* и песма по избору)

2. Епске народне песме о хајлудима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана*)

3. *Свети Сава у књижевности*:

– одломак из *Житија Светог Симеона* (о опроштају оца од сина);

– избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави);

– избор из ауторске поезије о Св. Сави (на пример Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*)

4. Мирослав Антић: *Плави чуперак и Шашава књига* (избор)

5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц*; Момо Капор: *Мали Принц*

6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква*

7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај*

8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света* / Игор Коларов: *Дванаесто море*

ДОПУНСКИ ИЗБОР ЛЕКТИРЕ
(бирати 3 дела)

1. Милорад Павић: *Руски хрт* (одломак)

2. Тургењев: *Шума и степа*

3. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт*

4. Јанко Веселиновић: *Хајдук Станко* (одломак из првог дела романа)

5. Гордана Малетић: *Катарке Београда* (прича *Зебња* и друге)

6. Урош Петровић: *Загонетне приче*

7. Александар Манић: *У свитање света*

8. Јасминка Петровић: *Лето кад сам научила да летим*

9. Градимир Стојковић: *Хајдук у Београду*

10. Корнелија Функе: *Срце од мастила*

11. Душица Лукић: *Земља је у квару* (избор)

12. Гордана Брајовић: из збирке песама *Индија, Индија (Пролази слон пун мириса, Пролази слон пун Хималаја)*

13. Душан Поп Ђурђев: *Лет лионског Икара*

КЊИЖЕВНИ ТЕРМИНИ И ПОЈМОВИ

Опкорачење. Рефрен. Цезура.

Везани и слободни стих.

ауторске лирске песме: рефлексивна и сатирична песма.

Језичко-стилска изражајна средства: метафора, алегорија, градиција, словенска антитеза, фигуре понављања (асонанца и алитерација).

Функција мотива у композицији лирске песме.

Песма у прози.

Фабула и сиже.

Статички и динамички мотиви.

Композиција. Епизода.

Идејни слој књижевног текста. Хумор, иронија и сатира.

Врсте карактеризације књижевног лика.

Унутрашњи монолог. Хронолошко и ретроспективно приповедање.

Дневник. Путопис. Аутобиографија. Легендарна прича. Предања о постанку бића, места и ствари.

Афоризам.

Пословице, изреке; питалице; загонетке.

Драмска радња; етапе драмске радње: увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет. Драмска ситуација. Драма у ужем смислу.

	ЈЕЗИК	Граматика	Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, императив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. Појам комуникативне и предикатске реченице. Независне предикатске реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, временске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. Конгруенција – основни појмови.
		Правопис	Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова.
		Ортогепија	Дугоузлазни и дугосилазни акценат.
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Књижевноуметнички и публицистички текстови. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). Текст заснован на аргументима. Технички и сугестивни опис. Репортажа. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни разговор). Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.

Кључни појмови садржаја: књижевност, језик, језичка култура.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

A tantárgy neve	Magyar nyelv
Cél	A magyar nyelv oktatásának és tanulásának célja, hogy a tanuló ápolja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban; az irodalmi művek olvasása és értelmezése révén fejlessze képzelőerejét, esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét, kritikai és erkölcsi ítélőképességét; alapvető tájékozottságot szerezzen az irodalomtörténet és -elmélet, az általános és magyar nyelvészet, valamint a mediális írásbeliség terén; az interdiszciplinaritás jegyében összefüggésbe hozza a nyelvet és irodalmat más művészeti ágakkal és tudományterületekkel; bevezesse a tanulót a tudományos gondolkodásmódba; értékelje és becsülje a nemzeti értékeket és hagyományokat, fogadja el a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; alapozza meg és bővítsa a kulcskompetenciákat, amelyek képessé teszik őt a minőségi életvitelre, a munkára, az önmegértésre és az élethosz- szig tartó tanulásra.
Osztály	Hetedik
Évi óraszám	144 óra (4 óra hetente)

KIMENET	TERÜLET/ TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz:		

– Felismeri a tantervben előírt alpművek címét és szerzőjét. – Felismeri az irodalmi mű jellemző vonásait. – Meghatározza az irodalmi mű témáját, fő motívumait és szereplőit; összefoglalja, reprodukálja a cselekményt. – Felismeri és megkülönbözteti a prózai és verses formákat, a műnemeket: líra, epika, dráma. – Az irodalmi művekben a szövegrészeket, a hősök és a helyzetek alapján felismeri a műnemet és a műfajt. – Megkülönbözteti a népköltészetet a műköltészettől, a szépirodalmi szöveget a nem szépirodalmi szövegektől. – Felismeri az epikai, drámai és lírai szövegek beszélőjét. Különböset tesz szerző (költő, író) és a lírai én/elbeszélő között. – Különbséget tesz az epikus közlés alapformái, az elbeszélés (narráció), a leírás, az elbeszélői reflexió és a dialógus között. – Meg tudja állapítani az irodalmi művek cselekményének helyét és idejét, megnevezi a főszereplőket, a mellékszereplőket. – Felismeri az idézetet a szövegben. – Felismeri és megnevezi az ismétlés különböző formáit, a hasonlatot, szóhalmazt, felsorolást, ellentétet, fokozást, túlzást, ironiát, felkiáltást, költői kérdést, megszólítást, a szokatlan szórendet, az áthajlást, a költői jelzőt, az állandó jelzőt. – Felismeri és megnevezi a megszemélyesítést, a jelentésátvitelt, a metaforát, a szimbólumot, a toposzt, a színesztéziát, az allegóriát. – Felismeri és megmagyarázza a hangutánzást és hangulatfestést, az impresszionista kifejezőmódot, a denotatív és konnotatív jelentést. – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: versciklus, műzsa, hangulatkép, életkép, idill, látomás, (nép)dal, elégia, óda, himnusz, tájleíró költemény, a szonett. – Felismeri és megnevezi a rímfajtákat, a refrént, az alliterációt, az asszonáncot. – Megkülönbözteti a kötött és a szabad verset. – Felismeri a különböző verselési formákat: az ütemhangsúlyos verselést, az időmértékes verselés alapjait (rövid és hosszú szótag). – Ismeri és megnevezi a következő fogalmakat: ballada, novella, filmnovella, elbeszélés, interjú, riport, regény, napló, önarckép, rövidtörténet, karcolat, útleírás, tudományos-fantasztikus mű, tanulmány, esszé. – Meg tudja állapítani az elbeszélésmód sajátosságait (egyes szám harmadik személyű és én-elbeszélés). – Felismeri és megnevezi az epikai közlésformákat: elbeszélés, párbeszéd, monológ, leírások (táj-, személy-, környezet-, tárgyleírás). – Meg tudja fogalmazni az epikai művek szerkezeti egységeit (bevezetés, kibontakozás, bonyodalom, tetőpont, megoldás). – Felismeri, megnevezi a szereplők jellemzésének eszközeit: cselekmény, beszéd, külső tulajdonságok, írói közlés, környezetrajz. Belső történések. – Felismeri és megnevezi a paródiát, a komikum változatait, a groteszk ábrázolásmódot. – Felismeri és megmagyarázza a plánokat, az irodalmi és a technikai forgatókönyvet. – Ismeri és megmagyarázza a következő fogalmakat: színház, színművészet, katarzis, drámai műnem, drámai műfajok (tragédia, komédia, színmű), felvonás, jelenet, drámai szereplők, monológ, dialógus. – Felismeri és értelmezi a szövegek konfliktushelyzeteit, a hősök jellemvonásait, s velük kapcsolatban megállapít, véleményyt formál. – Elhelyezi a tantervben előírt kötelező irodalmi műveket az alapvető irodalmi kontextusokban (magyar irodalom/világirodalom, régi/újabb/kortárs, szóbeli/szerzői). – Képes az irodalmi művek összehasonlító vizsgálatára. – Változatos olvasási stratégiákat alkalmaz.	IRODALMI ISMERETEK	• ÚT A) A szülőföldről a nagyvilágig Kötelező szövegek <i>Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek...</i> (a népköltészet és jellegzetességei: szóbeliség, szájhagyomány, változatképződés, egyéni-közösségi szerzőség, fokozott hagyománytiszteltet, népdal és popzene, újfolklor elemek: pl. Lokomotív GT: <i>Neked írom e dalt</i>). Johann Wolfgang Goethe: <i>Vándor éji dala</i> (műnem: líra, lírai én, dal, motívum, megszemélyesítés, metafora, toposz). Szabó T. Anna: <i>Útravaló</i> (népies motívumok, népiesség, jelentésátvitel, metafora). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Őszi harmat után...</i> (bújosóének, búcsúének, kuruc költészet, változatok, népvíe válás, népiesség: folklorizáció és folklorizmus). Nemes Nagy Ágnes: <i>Madarak</i> (A madár mint toposz a világ- és a magyar irodalomban. Holló. Albatrosz. Daru. Edgar Allan Poe, Samuel Taylor Coleridge, Charles Baudelaire; <i>Ballada, balladás dal</i>: Gulyás József: <i>Várakozás</i>. Fehér Ferenc: <i>Daru-ballada</i>). B) Idegen világok felfedezése Kötelező szövegek Amerika felfedezése: <i>Kolumbusz útinaplója/ Kolumbusz hajónaplója</i> (részletek) Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projekt munka vagy portfólió</i> (javaslatok): <i>Az Újvilág hajósai</i>. Kolumbusz, Vespucci, Magellán (ismeretterjesztő irodalom – részletek). <i>Kolumbusz az irodalomban és a filmművészetben</i> (pl. Radnóti Miklós: <i>Kolumbusz</i>; Nagy Abonyi Árpád <i>Kolumbusz és én</i>; Karinthy Frigyes: <i>A másik Kolumbusz stb.</i>; pl. 1492 – <i>A Paradicsom meghódítása</i> (1992) és egyéb aktuális filmek (filmkultúra, filmmelv, filmforgatókönyv, filmzene, életrajzi film, filmdráma). Kolumbusz tojása (szólás). <i>Utazók, felfedezők</i>. Kenneth Roberts: <i>Északnyugati útjáró</i> (regény és film: <i>Északnyugati útjáró</i>, 1940. Rendezte: King Vidor; a sarkkutatók története, dokumentumfilm: <i>James Cook kapitány utolsó utazása</i>). <i>Indiánregények és -történetek</i> (James F. Cooper-regények. A westernfilm: pl. <i>Farkasokkal táncoló</i>. 1990. Rendezte: Kevin Costner). Híres magyar utazók szövegei (Kőrösi Csoma Sándortól Székely Tiborig). Az indián mint metafora. <i>Vikingek az irodalomban és a filmművészetben</i>. pl. <i>Viking</i> (2016). Rendezte: Andrei Kravchuk. Mándy Iván: <i>A viking sisak</i>. <i>Párizs mint a művészvilág és a bohém életmód központja</i>. Ady Endre Párizs-versei. Radnóti Miklós Párizs-képe (Páris, Ikrek hava (részletek) stb.). C) Műfaj és műfajköziség Kötelező szövegek Orbán Ottó: <i>Óda a népdalhoz</i> (óda műfajok, a klasszikus óda) Szövegek és kapcsolódási pontok
---	-------------------------------	--

– A szépirodalmi művek tudatos, igényes olvasója. – Tiszteli a nemzeti irodalom és kultúra hagyományait. – Képes esztétikai élmény átélésére, befogadására. – Tudatosan gyűjt információkat (nyomtatott, audiovizuális, elektronikus forrásokból) iskolai feladataihoz. – Könyvtárba jár, és önállóan választ irodalmi alkotást, képes naplót vezetni vagy portfóliót összeállítani olvasmányairól.		Petőfi Sándor: Nemzeti dal – újraolvasás, újraértelmezés (műfaji értelmezés, rapszódia, szimbólumok, forradalmi líra, Petőfi utóélete. Petőfi-epigonok, -palimpszeszték. Parti Nagy Lajos: <i>Grafitnesz</i>. Orbán Ottó és Petri György Petőfi-versei). Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus</i> (himnusz, a nemzeti himnusz, a <i>Marseillaise</i> története: <i>Allonsanfan</i>, 1974. Rendezte: Vittorio Taviani, Paolo Taviani; Friedrich Schiller: <i>Az örömhöz</i>/ Ludwig van Beethoven: <i>IX. szimfónia. Örömhóda</i>. Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i>. A <i>Szózat</i> megzenésítése. Kölcsey- és Vörösmarty-átírások). <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): Az <i>Amazing Grace</i> (Csodálatos kegyelem) története, kultusza, zenéje. Rabszolgakereskedelem az irodalomban és a filmkultúrában. Kultuszfilmek és filmsorozatok. Az <i>Amazing Grace</i> a mai zenei kultúrában. <i>Popzene és népköltészet</i>. Énekelt versek. Fesztiválok, fesztiválizáció. Freddie Mercury és a <i>Tavaszi szél vizet áraszt...</i>, <i>Bohém rapszódia</i> (<i>Bohemian Rhapsody</i>), 2018. Rendezte: Bryan Singer és más aktuális zeneszámok, énekelt versek. D) A Titanic-legenda Kötelező szövegek <i>A Titanic-történet</i>. Walter Lord: <i>A Titanic pusztulása</i> (<i>A Night to Remember</i>) – részlet. Munk Artúr: <i>Köszönöm addig is...</i> (a Titanic mentéséről szóló részletek). Szövegek és kapcsolódási pontok A Titanic-történet irodalmi és dokumentatív feldolgozásai: Beryl Bainbridge <i>Közelebb hozzád, Istenem</i> (<i>Every man for himself</i>). Robert Ballard és a Titanic megtalálásának története. A bestseller fogalma és sajátosságai: Danielle Steel: <i>Erősebb a szeretetnél</i>. Dékány András: <i>S.O.S. Titanic</i>. A Titanic-zene: James Homer/Selin Dion: <i>My Heart Will Go On/A szívem visz tovább</i>. <i>Közelebb, közelebb, Uram, hozzád! (Hadd menjek, Istenem, mindig feléd! /Nearer My God to Thee)</i> (zsoltárének, himnusz.). A <i>Mózes könyvé</i>n alapuló szöveg megzenésítésének története és a Titanic-legenda. <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): <i>A Titanic</i>, 1997. Rendezte: James Cameron. A filmlegenda. <i>Titánok</i>. Mitológia. <i>A titánok harca</i>. 2010. Rendezte: Louis Leterrier. Ady Endre: <i>A tűz csiholója</i>. E) Égtenger, világtenger Kötelező szövegek Petőfi Sándor: <i>Föltámadott a tenger</i> (az allegória: fokozás és ellentét). Fenyvesi Ottó: <i>Blues az óceán felett</i> (zene és irodalom, a tenger/óceán mint toposz). Szövegek és kapcsolódási pontok Az utazás kellékei, tárgyai, utazó hősök. Szindbád az utazó. Jonathan Swift: <i>Gulliver utazásai</i> (ismétlés és újabb részletek). Jókai Mór: <i>A jövő század regénye</i> (részlet). Antoine De Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i>. Szenteleky Kornél: <i>Útitarisznya</i>. Weöres Sándor: <i>A teljesség felé</i> (részletek). Karinthy Frigyes: <i>Utazás a koponyám körül</i>. <i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek</i>: • utazás, vándor, kereső/archetipikus hős, hajózás és felfedezések, Argonauták, Odüsszeia, mítikus világkép; irodalmi térképek, útinapló, útleírás; műnem: epikus beszédmód, elbeszélés/elbeszélő, az elbeszélés változatai: regény, napló, filmfeldolgozások; • a líra, a líra nyelve, a lírai beszélő: népköltészet, népdal, ütemhangsúlyos verselés: felező tizenkettes, énekelt versek, vers és dallam, vers és ritmus; • valóság és fikció, regény és referenciális mozzanatok, a dokumentum változatai és megjelenési formái (dokumentumregény, -film), urbánus legendák, bestseller, szakirodalom. • KALAND A) Határok és határátlépések Kötelező szövegek Móricz Zsigmond: <i>Hét krajcár</i> (a novella és változatai, műfaji és szerkezeti sajátosságok, az elbeszélő és a hős; a játék és a valóság kettőssége). Szövegek és kapcsolódási pontok Szirmai Károly: <i>A holló</i> (a rövidtörténet, műfaji és szerkezeti sajátosságok, látomásosság, metaforikus elbeszélés mód, toposzok és szimbólumok). Juhász Erzsébet: <i>Határregény</i> (a regény egyik fejezete); (a novellai kiképzésű regény, műfajköziség; határ, idegenség, a vonat mint szimbólum, Közép-Európa és Monarchia-élmény).
--	--	--

		B) Kettős tükör Kötelező szövegek Kettős tükör: Dragomán György: <i>A fehér király</i> (részlet) (az elbeszélői látószög – fiú). Dragomán György: <i>Máglya</i> (részlet) (az elbeszélői látószög – lány). (A gyermek perspektívájából láttatott valóság, történelem: egy fiú és egy lány beszél a világról, a megélt traumákról. Lehetőség a párhuzamos és csoportmunkára; a többszólamúság, az eltérő látószög elfogadtatása, a hasonlóságok felismerése stb.). Szövegek és kapcsolódási pontok Kontra Ferenc: <i>Gimnazisták</i> (részlet) – iskolatörténet, iskolaregény, korkép, történelem. (Iskolaregények (részletek): A debreceni kollégium a magyar irodalomban: Jókai Mór: <i>És mégis mozog a föld...</i>, Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i>, Perjessy-Horváth Barnabás: <i>Kollégium-blues</i> stb.; Kaffka Margit: <i>Hangyaboly</i>, Szabó Magda: <i>Abigél</i>, Ottlik Géza: <i>Iskola a határon, Buda</i>). Sirbik Attila: <i>St. Euphemia</i> (részlet) (kamaszkor, lázadás, kópé-öntudat). Legendák, összehasonlítás: Kontra Ferenc: <i>Angyalok regénye</i>. <i>Gion Nándor ifjúsági regényei</i> (bandázás, felnőtté válás). C) Az utazás-élmény megörökítése Kötelező szövegek Kosztolányi Dezső: <i>Apámmal utazunk a vonaton</i> (interpretációs gyakorlat). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): Kosztolányi Dezső: <i>A vonaton</i>. Esti Kornél mint utazó hős. Nagy Abonyi Árpád: <i>Budapest, retour</i>. Szirmai Károly: <i>Vesztglő vonatok a sötétben</i>. Juhász Erzsébet <i>Határregényének</i> vonatkozó részletei. Agatha Christie: <i>Gyilkosság az Orient-expresszen</i> – a bűnügyi történet mint irodalmi műfaj, bestseller, a leghíresebb krimiíró és leghíresebb regénye – filmfeldolgozások (pl. <i>Gyilkosság az Orient-expresszen</i>, 2017, Rendezte: Kenneth Branagh, videojátékok (Agatha Christie: <i>Murder on the Orient Express</i>, 2006), sorozatok (pl. <i>Poirot</i>). Ismeretterjesztő szöveg az Orient Express útvjáról. D) Ez is irodalom Kötelező szövegek A szórakoztató irodalom: Rejtő Jenő: <i>Pizkos Fred, a kapitány</i>. A Rejtő-kultusz: a kaland, a légiós és a háborús regény; Rejtő Jenő–Korcsmáros Pál: <i>Pizkos Fred, a kapitány</i> – képregényváltozat, hangoskönyv, társasjáték (pl. Aczél Zoltán–Árvai Péter, 2005). Szövegek és kapcsolódási pontok Charles Lorre: <i>Az ellopott legionista</i> (a légiós regény, a <i>Koczkás Pierre-történetek</i>, a digitális könyv). <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): Regények és történetek filmen. A filmadaptáció. <i>Három testőr Afrikában</i>, filmvígjáték (1996). Rendezte: Bujtor István. <i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i> • kaland, játék, utazás, vándorlás, küzdelem, harc, háború; elbeszélés, elbeszélő, az elbeszélés változatai, kisepikái próza műfajok: klasszikus elbeszélés, novella, rövidtörténet (short story), karcolat, tárca/újságnovella; a kalandregény és típusai; kalózregény. • FANTASZTIKUM A) Fikció, fantasztikum és valóság Kötelező szövegek Karinthy Frigyes: <i>A fotografált gondolat</i>. Karinthy és a fantasztikum. Michael Crichton: <i>Őslénypark (Jurassic Park)</i> – részlet (a tudományos–fantasztikus irodalom/sci-fi, műfajalkotó sajátosságok, filmfeldolgozások / kultuszfilmek, -sorozatok, videojátékok; östörténet). Szövegek és kapcsolódási pontok Hász Róbert: <i>Ígéretföld</i> – részlet (negatív utópia, világirodalmi összefüggések: Orwell, Huxley, westernfilm-áthallások, -utalások: <i>Déliidő</i>, 1952. Rendezte: Fred Zinnemann; zenei áthallások a regényben: Yves Montand: <i>Hulló levelek / Lexfeuilles</i>; nagy filmzenék és -slágerek, slágerszövegek: pl. Dimitri Tiomkin, Ennio Morricone, Vangelis). A fantasztikum néhány aktuális filmművészeti alkotásban (pl. Suzanne Collins: <i>Az éhezők viadala</i> – részlet. <i>Az éhezők viadala</i> / <i>The Hunger Games</i>, 2012. Rendezte: Garry Ross; küzdelem, áldozat, lehetetlen küldetés, rossz világ, igazságtalanság, kegyetlenség, horror stb.).
--	--	--

		B) Tudomány és fantasztikum Kötelező szövegek Tudomány és fantasztikum: Ottlik Géza: <i>A Valencia-rejtély</i> (részlet). <i>A csillagok háborúja</i> (<i>Star Wars</i>) 1977–, George Lucas at al. (ismeretterjesztő szöveg, részletek). (üropera/ürodüsszeia, regény, filmforgatókönyv, filmtörténet, filmkritika, médiafranchise). Szövegek és kapcsolódási pontok Hősök és hősiesség a magyar irodalomban: Kinizsi Pál, Mátyás király, Zrínyi Miklós, Dobó István stb. Az egri hősök és az egri nők: Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> (részlet). Hős és vándormotívum kapcsolata. Szuperhősök és szuperemberek: pl. <i>Terminátor 2. – Az ítélet napja</i> (<i>Terminator 2 – Judgment Day</i>), 1991. Rendezte: James Cameron (akciófilm, thrillerfilm, sci-fi film, posztapokaliptikus film, disztópikus film; a magányos hős: egy 14. századi terminátor, Toldi, westernhősök, revolverhősök: <i>Wyatt Earp</i>, <i>Doc Holliday</i> – filmfeldolgozások 1946-tól napjainkig); Góliát, Akhilleusz és a legújabb, a diákok által kedvelt szuperhősök az irodalomban és más művészeti ágakban. Jules Verne és a tudományos-fantasztikus regény. Virtuális valóság: <i>Ready Player One</i>, 2018. Rendezte: Steven Spielberg. (sci-film, disztópikus film; könyvadaptáció: Ernest Cline: <i>Ready Player One</i> – magyarul: Roboz Gábor fordítása, virtuális valóság). Számítógépes játék és irodalom: <i>Assassin's Crade-játékok</i>, Jade Raymond és Patrice Désilets (videójáték-sorozat, tudományos fantasztikum, sci-fi, film- és könyvfeldolgozások). <i>Halálos iramban</i> (<i>The Fast and the Furious</i>), 2001. Rendezte: Rob Cohen. Wiz Khalifa: <i>See you again</i> (<i>Újra látni foglak</i>) (thriller/akciófilm, slágerek). Kilépés a képregényből: Képregényhősök (szuperhősképregények). Marvel-képregények. A vajdaságban kiadott képregények. Publicisztikai szöveg egy tudományos felfedezésről, kiállításról, ismert tudósokról, kísérletekről (hír, interjú, riport vagy tárca). <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i> • sci-fi irodalom: fantázia, utópia/negatív utópia (disztópia), virtuális valóság, katasztrófafilm, horror; abszurd, fantasztikum; interjú, riport. • A SZERELEM NYELVE A) Szerelem és szubjektum Kötelező szövegek <i>Szerelem, szerelem...</i> (szerelmi dal: a vágyakozás, a magány kifejezése, a metaforikus beszéd eszközei és alakzatai). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): A modern folklór jelenségei: népdalfeldolgozások, <i>Sebestyén Márta</i> és a <i>Deep Forest</i>; a <i>Csík zenekar</i>, a <i>Parno Graszt</i> és más folklór együttesek tevékenysége; a népies rockzene: <i>Bijelo Dugme</i>; a népies giccs: a münépdal, a giccsparódia: MC Hawer és a Teknő: <i>Utcára nyílik a kocsmaajtó</i> – rapzene, videoklip). B) A babonától a frivoltörténetig Kötelező szövegek <i>Sári bíróné</i> (<i>A halálra táncoltatott lány...</i>) – a népballada: lírai, epikai és drámai elemei, a ballada konstruktív jegyei. Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): Arany János: <i>Tetemre hívás</i> (az értelmezés lehetőségei: a babonától a frivol történetig; műballada; Arany János megzenésített versei, a hangoskönyvek, az Arany János-év pályázatainak multimédiális anyagai). A magyar film hőskora: <i>Körhinta</i>, 1956. Rendezte: Fábri Zoltán. Szövegalapja: Sarkadi Imre: <i>A kútban</i> (novella). C) Szerelem és intertextusok Kötelező szövegek Csokonai Vitéz Mihály: <i>Az éj és a csillagok</i> (jelentésátvitel, metafora, szimbólumok). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Projektmunka vagy portfólió</i> (javaslatok): <i>Csokonai-versek, -átírások</i>. Petőfi Sándortól a <i>Halott pénz</i>ig. A <i>Red Bull Pilvaker</i> – A <i>Szavak Forradalma</i>-jelenség. D) Múzsza és magány Kötelező szövegek Juhász Gyula: <i>Milyen volt...</i> (az elégia: sajátosságai és nyelve, az Anna-versek története és jelentései, a ciklus, a múzsza stb.). Műfaji gazdagság József Attila szerelmi költészetében: József Attila: <i>Mikor az uccán átmént a kedves...</i> (idill, életkép: pillanatok, mozzanatok, jelképek). József Attila: <i>Tedd a kezed...</i> Szövegek és kapcsolódási pontok
--	--	--

		A magány élményének megjelenítései a magyar költészetben. Három változat elemzése és értelmezése: József Attila: <i>Tél</i>. Tóth Árpád: <i>Lélektől lélekig</i>. Balázs Imre József: <i>Saját világok</i> (nyelvi jelenségek, mondattípusok, igeidők- és módok a jelentéssalkotásban). E) Szonett és szonett-átírások Kötelező szövegek A szonett. Nemes Nagy Ágnes: <i>Rózsafa</i> (a szonett és változatai: petrarcái, shakespeare-i szonett, szonettkoszorú, mesterszonett; az idő-élmény) Szövegek és kapcsolódási pontok Varró Dániel: <i>Őszi szonett</i>. Lackfi János: <i>Szössz-szonett</i>. Kovács András Ferenc: <i>József Attila szonettje</i> stb. F) Sokszínű szerelem Kötelező szövegek Tolnai Ottó: <i>Mi volt kérdés a legszebb Dániában?</i> (objektív líra, leíró vers, gondolatrítmus). GreCsó Krisztián: <i>Megyek utánad</i> – részlet (szerelemtörténet és családrégény). Szövegek és kapcsolódási pontok A tizenévesek szerelme az irodalomban és más művészeti ágakban (pl. Janikovszky Éva: <i>Milyen színű a Móni haja?</i>) Lovagi szerelem: Walter Scott: <i>Ivanhoe</i> (részlet) és más kapcsolódási pontok: <i>Ivanhoe</i>, 1958, Rendezte: Richard Thrope. <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i> • szerelmi líra, képi és nyelvi alakzatok a versben, magány a szonett mint versforma; elégia, életkép, pillanatkép, a szerelem tematikája a balladában; szerelmes regény és film; a szubjektum magánya, az idő mint élmény; impressziók. • NAPLÓ A) Napló és önreprezentáció Kötelező szövegek Csáth Géza: <i>Egy gimnazista naplójából</i>. Karinthy Frigyes gyerekkori naplója (a napló mint átmeneti műfaj, rokon műfajai: önéletrajzi regény, emlékirat, úti jegyzet, irodalmi levél, vallomás). Szövegek és kapcsolódási pontok Anna Frank naplója és feldolgozásai: képregény, filmek, múzeum, új kutatások. Sue Townsend: <i>A 13 és 3/4-ed éves Adrian Mole titkos naplója</i> – részlet (a fiktív napló, a gyermeki látszószög és irodalmi beszédmód, humor és ironia). Kötelező szövegek Janikovszky Éva: <i>Kire ütött ez a gyerek?</i> (önarckép, a humor változatai: groteszk; az önjellemzés irodalmi változatai, a jellemábrázolás: jellemregény, jellemvígjáték stb.) Tini-írás: Békés Pál: <i>Vattacukor</i> (társadalombírálat a gyermek látószögén keresztül, utalások, allúziók irodalmi szövegekben, Garaczi László Lemúr-sorozata I–IV. Szövegek és kapcsolódási pontok Leiner Laura: <i>Szent Johanna gimi</i> (részlet) (szórakoztató irodalom, regénysorozat) és egyéb kortárs szövegek. B) Mozi és irodalom Kötelező szövegek Film, mozi, irodalom: Mándy Iván: <i>Csutak a mikrofon előtt</i> (részlet). A plánok (képsíkok), az irodalmi és a technikai forgatókönyv. Szövegek és kapcsolódási pontok Csutak a mikrofon előtt, 1977. Rendezte: Katkics Ilona (a filmfeldolgozások, filmek elektronikus hordozókon és interneten). Mándy Iván: <i>Régi idők mozija</i> (a film és a mozi hőskora: filmtörténet, mozitörténet, a filmművészet sajátosságai és elemei, mozifilm, kultuszfilm, a filmművészet és az irodalom együtt hatása, filmes eszköztár az irodalomban, filmszavak, Oscar-díj, Cannes stb.) Kötelező szövegek Babits Mihály: <i>Mozgófénykép / Vasárnapi impresszió, autón</i> (a rögzített pillanat, „filmkockák” versben, az „epikus váz” a versben, impresszió/impresszionizmus, színesztétia). <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i> • a naplóírás, a napló mint műforma: változatai, az irodalmi napló sajátosságai: naplóregény, napló és levél (episztola, fiktív levél, misszilis levél), konfesszió; dokumentum és fiktív napló, önarckép.
--	--	---

		• JÁTÉK A) Játék-narratívák Kötelező szövegek William Shakespeare: <i>Ahogy tetszik</i> (részlet) (műnem: a dráma, alapműfajai és műfajváltozatai, színháztörténet, színjátszás, színpad, színészek, sztárok stb.). Örkény István: <i>Tóték</i> (dobozolás). Beregí Tamás: <i>Gladiátorok a számítógépen</i> (ismeretterjesztő szöveg, esszé; virtuális valóság, cyberspace, számítógépes játékok). Szövegek és kapcsolódási pontok <i>Gladiátorok</i> (filmen, irodalomban és a képzőművészetben: <i>Spartacus</i>, 1960. Rendezte: Stanley Kubrick / Howard Fast azonos című könyve, <i>Spartacus-filmek</i> és -sorozatok (2004, 2010, 2016). A korhatáros film kérdése. Harc, vér, bosszú a filmen és a számítógépes játékok világában. Az internet és a közösségi oldalak helyes használata.). <i>Hálózati lények</i> (Ananovától T-Babe-ig, <i>Transformers</i>-sorozat. 2007 – Rendezte: Michael Bay, Travis Knight, képregények- és rajzfilmsorozat, videojátékok; <i>Mátrix</i>-filmek. 1999. Rendezte: Lilly Wachowski és Lana Wachowski). B) Labdarúgás és irodalom Kötelező szövegek Futballregények és filmek: Nick Hornby: <i>Fociláz</i> (részlet). Szövegek és kapcsolódási pontok Modern „gladiátorok”. Futball a magyar irodalomban. Futballregények: Esterházy Péter, Darvasi László, Kukorelly Endre. Az Aranycsapat legendája. Sport, irodalom és film kapcsolata: Válogatás Tarján Tamás <i>Tizenegy dressz</i> (<i>Focinovellák</i>) című kötetéből; <i>Régi idők focija</i>, 1973. Rendezte: Sándor Pál.; J. K. Rowling: <i>Harry Potter</i> (regény és filmadaptációk) A tudósítás mint műfaj. <i>Fogalmak/kulcsfogalmak és jelenségek:</i> • műnem: a dráma, alapműfajai és műfajváltozatai, színháztörténet, színjátszás, színpad, színészek, sztárok. • ismeretterjesztő szöveg, esszé; virtuális valóság, cyberspace, számítógépes játékok. • modern „gladiátorok”; futball a magyar irodalomban; futballregények. HÁZI OLVASMÁNY Ajánlott közös olvasmányok: Balladaválogatás Anne Frank naplója Csáth Géza ifjúkori naplóból Fekete István egy regénye Antoine de Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i> Németh István: <i>Házilótár</i> Varró Dániel: <i>Bögre azúr</i> Krinthy Frigyes: <i>Tanár úr, kérem</i> Jókai Mór: <i>A jövő század regénye</i> Radnóti Miklós: <i>Ikrek hava</i> Grencsó Krisztián: <i>Harminc év napsütés</i> Garaczi László: <i>Pompásan buszozunk!</i> Tóth Krisztina: <i>Pixel</i> Tóth Krisztina: <i>Párducpompá</i> Az ajánlott olvasmányok közül a tanár kiválaszt 4 olvasmányt (differenciáltan is feladhatja a tanulók érdeklődésének és nemi összetételének megfelelően).
– Felismeri és megnevezi, rendszerezi a tanult szófajokat, megfelelően használja őket az írott és beszélt szövegben. – Felismeri és megnevezi a mondatfajtákat a beszélő szándéka és a logikai minőségük szerint. – Felismeri, megnevezi a mondatfajtákat szerkezetük szerint (egyszerű mondat: tömondat, bővített, hiányos mondat, összetett mondat). – Mondatátalakítást végez a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban. – Felismeri, megnevezi, jelölni tudja a szó szerkezeteket: a hozzárendelő (alany-állítmányi), az alárendelő és a mellérendelő szó szerkezetet. – Jelölni tudja a mondatrészeket, aláhúzással és szerkezeti ábrával/ágrajzzal tud bővített mondatot elemezni. Felismeri, megnevezi, ábrázolja a halmazott mondatrészeket. – Felismeri, megnevezi az igei, névszói, névszói-igei állítmányt, a határozott, határozatlan, általános alanyt, a megszólítást a mondatban, a tárgy fajtáit (jelölt, jelöletlen, határozott, határozatlan tárgy), a tárgyas szerkezetet, a határozós szerkezetet (hely-, idő-, mód-, eszköz-, társ-, állapot, ok-, cél-, állandó határozó), a jelzős szerkezetet (minőség-, mennyiség-, birtokos jelző), az értelmezőt, az alárendelő és a mellérendelő (halmazott) szintagmát.	NYELVI ISMERETEK	• A szófajok ismételése: A 6. osztályban tanult nyelvtani tananyag ismételése. • A MONDAT FOGALMA, FAJTÁI A mondatról tanultak ismételése. A mondat fogalma, fajtái a kifejezett tartalom és a beszélő szándéka szerint. A kijelentő, a felkiáltó, a kérdő (kiegészítendő, eldöntendő), a felszólító és az óhajto mondat. A mondatok logikai minősége. Az állító és a tagadó mondat. A mondatok osztályozása szerkezetük szerint. Az egyszerű és az összetett mondat. • A SZÓSZERKEZETEK A mondatrész és a szó szerkezet (szintagma) fogalma. A mondatrészek jelölése. A halmazott mondatrészek. A szó szerkezetek fajtái: a hozzárendelő (alany-állítmányi), az alárendelő és a mellérendelő szó szerkezet.

– Ábrázolni tudja az egyszerű mondat szerkezetét. Tudja egyeztetni az alanyt és az állítmányt (számbeli, személybeli és értelmi egyeztetés). Helyesen használja a mutató névmási kijelölő jelzős és a mennyiségjelzős szó szerkezeteket. – Érthető, nyelvtanilag kifogástalan mondatokat szerkeszt. A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani. – Felismeri a magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságokat és különbségeket.		• AZ EGYSZERŰ MONDAT SZERKEZETE <i>A mondat fő részei</i> Az állítmány és az alany. Az állítmány fogalma, fajtái (igei, névszói, névszói-igei állítmány), az állítmány szófaja. Az alany fogalma, fajtái (határozott, határozatlan, általános alany), a megközlítés a mondatban, az alany szófaja, kihagyása. Az alany és az állítmány egyeztetése (számbeli, személybeli és értelmi egyeztetés). <i>A bővítmények</i> A tárgy, a határozó és a jelző. A tárgy fogalma, fajtái (jelölt, jelöletlen, határozott, határozatlan tárgy), kifejezőeszközei. A tárgyas szó szerkezet. A határozók fogalma és rendszere. A határozók leggyakoribb kifejezőeszközei: ragtalan névszó, ragos névszó, névutós névszó, határozószó. A határozós szó szerkezet. A határozók fajtái: helyhatározó, időhatározó, módhatározó, állapothatározó, eszközhatározó, társhatározó, okhatározó, célhatározó, részeshatározó, állandó határozó mint vonzat. Vonzáttevésztes. A jelzők fogalma és fajtái. A jelzők kifejezőeszközei. A jelzős szó szerkezetek. A minőségjelző, kijelölő jelző, mennyiségjelző, birtokos jelző. Az értelmező. <i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i> szófaj, mondat, mondatrész, alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző, szó szerkezet, halmozott mondatrész, ágrajz, helyesírás, nyelvhelyesség
– Felismeri, megnevezi és következetesen alkalmazza a helyesírási alapelveket, valamint a helyesírási szabályok többségét. – Tudja helyesen használni az írásjeleket, az összetett mondatok írásakor jól központosz. – Megfigyeli, helyesen jelöli a hosszú és rövid hangokat a tőhangváltást mutató főnevek és igék esetében, a hangkapcsolatokat, helyesen írja a tulajdonneveket, a földrajzi nevek bonyolultabb eseteit, az -i képzős melléknéveket; az igeikötős igék, a -t végű igék, a toldalékos igék, a névutós szerkezetek, az alanyos, tárgyas, határozós és birtokos szó szerkezetek, összetételek, az értelmező, az ly-os szavak helyesírásában magabiztos. – Ismeri és alkalmazza a szótagolás és elválasztás, a betűrend, az egybeírás és a különírás szabályait. – Ismeri A magyar helyesírás szabályainak használati módját. – Alkalmazza a helyesírás-ellenőrző programot. – Felismeri és megnevezi a kommunikáció fajtáit, tényezőit és céljait. – Felismeri és megnevezi a nyomtatott és elektronikus média fajtáit. – Ismeri a korosztályának szánt fontosabb sajtótermékek fajtáit, formáit és szerkezeti jellemzőit. – Tájékozik, információkat talál a különféle dokumentumtípusokban, korosztálynak szóló kézikönyvekben. – Képes nyelvtanilag kifejtett (explicit) és nem kifejtett (implicit) információkat kiszűrni a szövegből. – Képes az alapinformációk és eszmék összehasonlítására két vagy több rövid, egyszerű szövegben. – A rendelkezésre álló információkat értékeli, tárolja, rendszerezi. – Képes az interneten történő kommunikációra és interakcióra. – Felismeri és alkalmazza az állandósult szókapcsolatokat. – Képes olyan szövegeket létrehozni, amelyekben a téma, a kompozíció, a tartalom és a stílus megfelelnek a feladatnak, a szöveg rendeltetésének és a címzettnek (célközönségnek). – Egyszerű szerkezetű szóbeli vagy írásbeli szövegeket tud alkotni a leírás, az elbeszélés és a kifejtés eszközeit alkalmazva (és a célközönség összetételét szem előtt tartva). – Képes szöveget alkotni szóban vagy írásban, amelyben valamely irodalmi élményt írja le, vagy egy valós, hétköznapi, illetve képzeletbeli témát fejt ki, interjút készít valós vagy képzeletbeli személyekkel. – Tud jellemzést, naplót, könyvismertetőt és más típusú szövegeket alkotni (pl. rövid önéletrajz, kérvény, meghívó). – Különböző céllal (pl. informálódás, tanulás, önértékelés, esztétikai élmény átélése, szórakozás) képes rövidebb, egyszerűbb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket (pl. egyszerű szakszövegeket, tudománypszerűsítő ismeretterjesztő szövegeket stb.) olvasni és saját szavaival elmondani. – Meg tudja fogalmazni véleményét, értelmes és szabatos beszédre, helyes artikulációra törekszik, figyel a szöveg jó hangzására (beszédhangsúly, szórend, hanglejtés, beszédzünet). – Meg tudja különböztetni a nemzeti nyelv sztenderd változatát a regionális köznyelvtől és a nyelvújástól. – Igényes nyelvhasználatra törekedve értelmes, nyelvtanilag helyes mondatokat alkot. Kódváltási képességéhez mérten a sztenderd nyelvváltozat – vagy legalább a regionális köznyelv – normájához igazodva nyilvános beszédhelyzetben (vita, hozzászólás) képes kifejtani gondolatait. – Ismeri és alkalmazza az írásbeli szövegalkotás követelményeit: az anyaggyűjtés módjait, a szerkesztést (vázlatkészítés), az általános szerkesztési elveket, a kidolgozást. – Írásban tudja a szöveget tagolni (cím, bevezetés, befejezés), illetve ezeket kreatív módon alkalmazni. – A szövegben felfedezett hibákat képes kijavítani.	NYELVKULTÚRA	• HELYESÍRÁS ÉS NYELVHELYESSÉG Az egyszerű mondat központosítása, az írásjelek (vessző, kettőspont, idézőjel, gondolatjel, kötőjel) használata, szerepének részletesebb megismerése, gyakoroltatása. Az igeikötős igék helyesírása. A -t végű igékkel kapcsolatos nyelvhelyességi tudnivalók. Az igék toldalékolása során előforduló teljes hasonulás gyakorlása. A tulajdonnevek helyesírási szabályainak felelevenítése és alkalmazása. A tanult helyesírási szabályok alkalmazása a határozós szó szerkezetek körében; pl.: -ba, -be, -ban, -ben ragok használata; -val, -vel, -vá, -vé ragok hasonulása. A földrajzi nevekből, intézmény- és személynevekből alkotott jelzők/melléknévek helyesírása. A sorszámmal kifejezett jelzők/melléknévek helyesírása. Az értelmező és a vesszőhasználat. A különírás és az egybeírás. Az ly-os szavak helyesírása. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtani, szótani szerkezetével (kontrasztív gyakorlatok). Információk gyűjtése, adatok elrendezése, lexikonhasználat. Helyesírási táblázatok, fűrtábrák, folyamatábrák készítése stb. Nyelvi tudatosság és nyelvi tervezés. • KOMMUNIKÁCIÓ A kommunikáció fogalma és fajtái. Az írásbeli és a szóbeli közlésmód. A kommunikáció tényezői. Kommunikációs célok. Alkalmazkodás a kommunikáció tényezőihez: cél, alkalom, partnerek, a köztük lévő viszony előre tervezett és spontán helyzetekben. A nonverbális kommunikáció. • KÖNYV-, KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETISMERET Nyomatott és elektronikus médiumok (újságok, televízió, rádió, világháló – honlapok, hírportálok, blogok, vlogok). A hír fogalma és jelentősége. Közösségi média. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon, enciklopédia), ismeretterjesztő forrásokban. A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei és hasonlóságai. A számítógépes szövegszerkesztés néhány szabálya. Digitális írástudás, e-nyelvhelyesség: az e-dokumentumok létrehozásához szükséges nyelvi és szerkesztési szabályrendszerek együttese, elektronikus szövegek létrehozása (pl. beszámoló, könyvismertetők, vázlatok, saját könyv, eseményre invitáló meghívók, listák, e-mail, egyszerűbb űrlapok kitöltése). Fórum, blogbejegyzés, komment írás. A helyesírást segítő kézikönyvek (helyesírási szabályzat, szótár, digitális szótárak stb.) és a helyesírási programok önálló használata.

– Tud levelet írni, s képes különféle űrlapokat és formanyomtatványokat kitölteni, amelyekkel a mindennapi életben találkozik. Ezek elektronikus és papír alapú változatait is elsajátítja. – Képes figyelemmel követni és megérteni a nyelv, az irodalom vagy valamely egyéb művelődési terület tárgyköréből tartott előadásokat, s tud jegyzetet készíteni. – Meghatározott műfajokban témának, kommunikációs alkalomnak megfelelő kritikus, egyéni szemléletű, nyelvi-stilisztikai szempontból példás szövegeket, beszámolót alkot. – Beszámolóját prezentációval/poszterrel teszi szemléletesebbé. – Valós vagy képzeletbeli tapasztalatokat, szereplőket, illetve eseményeket bemutató fogalmazást tud írni.	• SZÖVEGÉRTÉS, SZÖVEGALKOTÁS, SZÖVEGMONDÁS A szöveg fogalma. Szövegösszefüggés. A szöveg hangzása. Beszédhangsúly, szórend, hanglejtés, beszédszünet. Mondatrészek, tartalmak kiemelése szórenddel, hangsúllyal. Kifejező olvasás, próza- és versmondás (legalább 3–4 memoriter számonkérése). Anyaggyűjtés, szerkesztés (vázlatkészítés), általános szerkesztési elvek, kidolgozás. Közlésfajták (elbeszélő, leíró közlésfajta, párbeszéd). Szövegfajták (vita, riport, interjú, napló, könyvismertető). Különböző típusú fogalmazások (elbeszélés, leírás, jellemzés, napló, interjú, könyvismertető, meghívó, önéletrajz, kérvény). Rövidebb szövegek tartalmának összefoglalása szem előtt tartva az esemény időrendjét és mozzanatait. A cselekvés, történés lefolyásának módjához kötődő igék, határozók gyűjtése, párhuzamos történetek írása. A nyelvi-stilisztikai kifejezőeszközök a leíró jellegű részletekben (versben és prózában egyaránt). Kreatív írásgyakorlatok: Kortárs írókkal, művészekkel, tudósokkal készült interjúk elemzése. Interjúk íratása. Önálló vázlatkészítés elolvasott irodalmi vagy ismeretterjesztő szövegről. Kérdések és írásbeli válaszok megfogalmazása az olvasmányok, filmek, színházi előadások, zeneművek alapján. A szövegek és képek párhuzamba állítása. A jegyzetelési technika kialakítása (kulcsszavas vázlat, tételmondatos vázlat, grafikusán ábrázolt vázlat). Szóbeli elbeszélés a retorika elemeinek alkalmazásával: film, tévéadás, szabadon választott dinamikus jelenetek közlése. Vita. Az érvelés gyakorlása (személyes példán, mások tapasztalatán, oksági viszonyokon alapuló, a kritika és a humor eszközeit felhasználó érvelés). Az állandósult szókapcsolatok (szólások, közmondások, szállóigék) írásban és a beszédben. E-mail, SMS írása. Különféle nyomtatott és elektronikus űrlapok kitöltése. Nyolc házi írásbeli feladat a tanév folyamán és azok órán való elemzése, közös értékelése, elbírálása. Négy iskolai dolgozat – kettő félévente (az írásmű kidolgozása egy óra, elemzés és javítás két óra). <i>Kulcsfogalmak/fogalmak és jelenségek:</i> beszédművelés, artikulált nyelvi magatartás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás, szövegértés, szövegmondás, íráskészség, helyesírás, nyelvhelyesség, médiaismeret, kommunikáció.
--	---

Kulcsfogalmak: beszédművelés, artikulált nyelvi magatartás, irodalomolvasás, szövegértés, szóbeli és írásbeli szövegalkotás, ismeretek az anyanyelvről, helyesírás, íráskészség, médiaismeret, kommunikáció

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК –програм Б

Циљ	Циљ учења Српског као нематерњег језика јесте оспособљавање ученика да се служи српским језиком на основном нивоу у усменој и писаној комуникацији ради каснијег успешног укључивања у живот заједнице и остваривања грађанских права и дужности, као и уважавање српске културе и развијање интеркултуралности као темељне вредности демократског друштва.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	108

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:		
– разуме и користи предвиђени лексички фонд; – разуме и користи граматичку материју усвајану у претходним разредима; – разуме значај глаголског вида за разликовање значења у типичним случајевима; – савладане (већ усвојене) садржаје из књижевности повезује са новим књижевноуметничким текстовима и користи их у њиховом тумачењу; – искаже сопствени доживљај књижевног дела уз образложење; – одреди тему, мотиве и ликове, главни догађај, време и место дешавања радње; – тумачи односе међу ликовима у тексту; – разуме улогу хумора у делу; – разликује приповедање у првом и трећем лицу; – драматизује (уз помоћ наставника) одломак прозног текста у кратким дијалозима; – изнесе један аргумент због чега би књижевно дело препору-	ЈЕЗИК	Око 100–150 нових пунозначних и помоћних речи; Граматички садржаји из претходних разреда (понављање и увежбавање на познатој и новој лексици); Глаголски вид најфреквентнијих глагола у типичним ситуацијама; Збирне именице изведене суфиксом <i>-је</i>; Деминутиви именица изведени суфиксима <i>-ица</i>, <i>-ич/-чић</i>, <i>-це</i>; Творба именица за означавање места (простора и просторија) на којем се врши радња изведених суфиксима <i>-иште/-лиште</i>, <i>-оница</i>; Етници (у окружењу); Творба перфективних глагола фреквентним префиксима: <i>у-</i>, <i>о-</i>, <i>на-</i>, <i>по-</i>, <i>из-</i>, <i>про-</i>, <i>с(а)-</i>, <i>по-</i>, <i>до-</i>, <i>за-</i>, <i>у-</i>, <i>од-</i>, <i>пре-</i>; Творба имперфективних глагола суфиксима: <i>-а</i>, <i>-ава/-ева</i>, <i>-ива/-ица</i>;

чио другу; – препозна сличне мотиве у књижевним делима на матерњем језику; – разуме информације битне за задовољење свакодневних животних потреба; – разуме садржај кратког говореног или писаног текста; прати главну идеју у свакодневној комуникацији и повезује узрок и последицу; – у неколико континуираних реченица опише себе и људе из окружења; исприча неки догађај; саопшти своје намере, жеље и потребе; – адекватно користи комуникативне моделе за најчешће говорне чинове; – писмено или усмено пренесе кратке информације добијене од других;		
--	--	--

– нормалним темпом чита и разуме лексички и граматички познат текст писан ћирилицом или латиницом, а појединачне непознате речи одређује на основу контекста; – пише краће текстове у складу са ортографском нормом на задате теме и организује их у смисаоне целине.	Доситеј Обрадовић: „Лав и лисица” Народно предање: „Свети Сава открива прозоре” Народна лирска љубавна песма по избору Народна епска песма по избору (адаптирани одломак) Избор загонетки и пословица Народна прича: „У цара Тројана козје уши” Душан Радовић: „Зашто људи раде” Воја Царић: „Физика” Бранислав Нушић: „Час географије” (одломак) Милован Данојлић: „Љубавна песма” Мирослав Антић: „Плава звезда” Јованка Јоргачевић: „Радна навика” Љубивоје Ршумовић: „Домовина се брани лепотом” Стеван Раичковић: „Небо” Слободан Станишић: „Волео сам школу и у школи” Алек Марјано: „На крају крајева дође и крај школске године” Иво Андрић: „Мостови” (одломак) Јован Дучић: „Подне” Бранко Попић: „Изокренута прича” Избор из часописа за децу По слободном избору (у складу са интересовањима ученика), наставник бира још два текста која нису на овој листи. Наставник бира 12 текстова за обраду.
	I. Лично представљање: основне информације о себи – национална или етничка припадност II. Породица и људи у окружењу: односи међу члановима породице и пријатељима III. Живот у кући: опис простора у којем се проводи највише времена (лични кутак – детаљи) и његово одржавање IV. Храна и пиће: карактеристике националне кухиње V. Одећа и обућа: облачење младих, стил VI. Здравље: здрав начин живота VII. Образовање: специјализоване учионице; писмени задаци, контролни задаци; основни појмови из математике и физике VIII. Природа: разноврсност биљног и животињског света; описивање временских прилика, временска прогноза XI. Спорт: тимски и индивидуални спортови, познати спортисти, физичка активност и здравље X. Куповина: куповина на једном месту – тржни центри (повољности) XI. Насеља, саобраћај, јавни и услужни објекти: културноисторијски споменици; позориште, биоскоп XII. Време: временски распоред дневних активности XIII. Култура, уметност, медији: значајни догађаји из културне прошлости; позоришна представа; интернет и друштвене мреже (предности и мане) XIV. Комуникативни модели: пријатност/непријатност; физичке тегобе

Обавезна су два писмена задатка у току школске године (у другом и у четвртм класификационом периоду).

Кључни појмови садржаја: српски као нематерњи језик, слушање, разумевање, говор, читање, писање

СТРАНИ ЈЕЗИК – енглески језик

Циљ	Циљ учења Страног језика јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писану и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	72

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање и проширивање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (подаци о личности, приватним и школским активностима, друштвеним улогама и сл.).
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење живих бића, предмета, појава, места, из искуственог света и фикционалног спектра.

– разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упути уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; – разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих; – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;	ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; образложење спремности за прихватање предлога, уз исказивање емотивних и експресивних реакција (радости, усхићености и сл.).
	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност; усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.
	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сличних наставних и ваннаставних активности), с визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање активности, радњи и способности у садашњости.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези с личним искуствима, догађајима, активностима, способностима и особеностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, активности и способности у прошлости, историјских догађаја и личности.
	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осећањима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са смером кретања и специфичнијим просторним односима; усмено и писано размењивање информација у вези са смером кретања и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у којима се изражавају дозволе, упозорења, правила понашања и обавезе; постављање питања у вези са забранама, дозволама, упозорењима, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, дозвола, упозорења, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова, у којима се говори о томе шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова којима се изражава допадање/не допадање; усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се тражи и износи мишљење и изражава слагање/неслагање; усмено и писано тражење изношење мишљења и изражавање слагања и неслагања.

– разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене; – размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се наводе количине, димензије и цене; размењивање информација у вези са количином, димензијама и ценама, усмено и писано.
---	--	---

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језика.

1. Лични идентитет
2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
3. Географске особености
4. Србија – моја домовина
5. Становање – форме, навике
6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
10. Млади – деца и омладина
11. Животни циклуси
12. Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
14. Транспорт и превозна средства
15. Клима и временске прилике
16. Наука и истраживања
17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности)
18. Етички принципи; ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
19. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
20. Слободно време – забава, разонода, хобији
21. Исхрана и гастрономске навике
22. Путовања
23. Мода и облачење
24. Спорт
25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<i>Hi Sophie, how are you/ have you been? Fine!/ Pretty good!/Great!/ Never been better!/Not bad!/As usual./A little busy actually!/I've been busy studying, how about you?/Thanks for asking, and you?</i> <i>It was nice meeting you. It was nice/a pleasure meeting you as well/too./You as well/too./I hope to see you again./I look forward to meeting/seeing you again. Say hello/hi to your family.</i> <i>Is Dorian your first name? No, it's my middle name. My first name is David. What's your first/middle/last name/family name/surname? I was named after my great-grandfather, who was Russian. Who were you named after? My godparents chose this name for me. I grew up/was raised in Serbia, but my parents moved to Australia when I was ten. My paternal grandparents are still alive, but my maternal grandparents died when I was a child.</i> <i>These are my classmates, Vasilje and Neda; we've been friends for years. We belong to the Drama Club, and we meet once a week/ every Thursday afternoon. Which school club do you belong to?</i> <i>Who's that girl on the right/left – the one in the leather jacket and plain T-shirt? The picture was taken a few years ago, but it must be Elena, a girl from my class. She plays the guitar in the school orchestra. What instrument do you play?</i> <i>Luka and I go to the same school, but we aren't in the same class. We get on/along very well, although we don't always agree about everything. He doesn't live in my street; however, he lives very close to me, just round the corner. Who do you get on/along (well) in your class/school/family?</i> <i>Phillip's quite brainy, and he's really good with computers, but he's been really bad-tempered since his parents got divorced. Who has he lived with since then?</i> <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних и уобичајених радњи <i>The Past Simple Tense</i> глагола <i>to be</i> и осталих глагола (правилних и неправилних) <i>The Past Continuous Tense</i> <i>The Present Perfect Tense</i> учесталијих глагола (правилних и неправилних) Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Употреба и изостављање чланова при ближем одређивању лица, у фиксним изразима (<i>go to school/by car/on foot...</i>), са основним географским појмовима (називима улица, градова, држава...) Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена и надимци; родбина, породични односи и родбинске везе. Већи градови у земљама циљне културе.

ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	<i>What's he/she like? He's smart and confident, but he's slightly irresponsible at times. What does he/she look like? She's of medium height/build and she's got medium length straight/wavy/curly hair. She usually wears sporty clothes – she must love sports! My sister's too young to take the driving test. My brother isn't tall enough to play basketball. Fast food is unhealthy, isn't it? These potatoes are too salty, aren't they? Our results look great compared to theirs. We can't be worse than them. The lamp is broken! The news is fascinating/unbelievable. What an enormous fish! What a lovely drawing! What lovely weather! How interesting/boring! You can see/There's a church in the middle/in the background/in front of the picture. I didn't enjoy the amusement park – it was too scary! It was -10 degrees on the mountain – it was freezing cold and snowy. It rained/ snowed more heavily than last night. What's the title of the book/film? It's a novel/film entitled... Serbia is situated at the crossroads of Central and Southeast Europe. Belgrade is located at the confluence of the Danube and Sava Rivers. The United Kingdom consists of four countries: England, Wales, Scotland and Northern Ireland. The UK national anthem is called "God Save the Queen", while the US national anthem is called "The Star Spangled Banner". What's Serbian national anthem called? It's "God of Justice". What is/are the most endangered animal species in the world? What is/are the most popular teen TV series in your country? In Serbian tradition godparents are usually given the responsibility for naming a newborn child.</i> <i>The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у садашњости, The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense за изражавање појава, радњи, стања и збивања у прошлости</i> Поређење прилога Придеви са наставцима –ed и –ing Too (adjective) to... / (not) enough (adjective) to... Творба и употреба прилога за начин (<i>beautifully, quickly, happily, well, badly, fast, hard...</i>) Употреба одређеног члана код поређења придева/прилога Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река...) Релативне заменице <i>who, which, that, whose, where...</i> Неодређене заменице (<i>somebody, something, anybody, anything, nobody, no one, nothing, everything...</i>). Питања са <i>What...like, How, Why...</i> Негативни префикси <i>un-, im-, ir-</i>... Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) <i>What (a/an) + adjective + noun</i> <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	<i>Have a slice of bread! Help yourself/yourselfes to the sandwiches! Less/More, please! He should cut down on sweets, shouldn't he? If you experience any form of bullying, you should immediately report it to the teachers. What should/shall I do if my Facebook account gets hacked? Are we meeting Pavle and Dorotea in front of the cinema? Let's go sightseeing, shall we? We'll play in the garden if the weather gets better, won't we? I'm on the team, aren't I? I'll keep my fingers crossed for you! Why don't we download some music from the Internet? Let me show you. It's lesson/break/quiz time! The game is over! They asked me to join their team. The doctor told me to stay in bed and drink plenty of fluids. She advised us to take a bus downtown/not to drink the water.</i> <i>Should</i> за давање савета Изрази: <i>How about...? What about...? Why don't we...? Would you like...? Do you want...? Shall we...? Let's...</i> Модални глаголи за изражавање предлога – <i>can/could/may/might</i> Заповедни начин <i>The Present Continuous Tense</i> за унапред договорене радње <i>Question tags</i> Индиректни предлози и савети Први кондиционал Повратне заменице (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.

ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Can I have my magazine back? Can/Could we have some advice/information about the trip? Could you speak a bit more slowly/speak up, please? Mother told the children to stop arguing/fighting. The flight attendant told the passengers to fasten their seat belts. The librarian asked us not to make noise in the library. Will you leave me alone, please? He asked me to leave him alone. She promised/refused to let me use her laptop/dictionary. I'm sorry for your loss!/I'm sorry to hear that! Thank you for your sympathy/kindness! He thanked me for my help/support. Sorry for being late. Thanks for coming. Thank you in advance! I'll put it down so that I don't make the same mistake again! Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – can/could/may/will Индијектне наредбе и молбе Gerund/Infinitive (Интер)културни садржаји: правила учтивости комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	If you want to help the charity, email... or call... If you want to recycle, sort out/separate different materials and put them in recycling containers. You can set up your account in just a few steps. Once you have finished, you can save your work and share the link. Make sure you check your essay for spelling mistakes before you hand it in! Make/ Do a class survey on their reading habits/ media preferences. Compare/ Present the results. The form must be completed in ink. Write your name and address in block capitals. Fill in the blanks. Don't let go of the handlebar on that bike! Keep your dog on a leash! Hold on! Hold the line! When a challenge is given don't step back. Step up! Први кондиционал Заповедни начин Пасивни облик модалних глагола (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	How long does it take you to get to school? It takes me half an hour if I go by bus, but this week Dad's driving me to school, so it's taking me only half the time. Who's the teacher telling off? What are the police looking for? She's getting dressed for the party, isn't she? The children are dressed up for the celebration, aren't they? My parents have been married since 2002. Can you do a handstand/ a cartwheel/ a forward/backward roll/ a split/ a bridge? We've been able to use the application for over a year now. Teenagers don't watch TV as often as they used to. My neighbours have got a very big house with a swimming pool – they must be rich! Pavle can't be on holiday – I've just seen him! In Serbian tradition, if you hiccup, someone is talking about you. Plants die if they don't get enough water. The novel/film is based on an oral folk story/a historic fact. The Present Simple Tense за изражавање сталних и уобичајених радњи The Present Continuous Tense за изражавање тренутних и привремених радњи. Разлике у употреби глаголских облика The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense The Present Perfect Simple Tense за изражавање радњи које су почеле у прошлости и још увек трају Нулти кондиционал Питања са препозиционим глаголима Can за изражавање способности у садашњости Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (must, can't, may...) Пасивни облик глагола у простим временима (Present Simple) Question tags (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи и у ширем окружењу – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; традиција и обичаји.

ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	It was very nice/kind of Nadja to help me with my homework. Nicholas did very well in his test – better than in the previous one! Lara was born in Canada, but her family moved to the USA two years ago. Which US state did they move to? Have you ever read this book? No, but I'd like to. Has Marco finished his exams yet? She has already had supper, hasn't she? It's been ages since we last met, hasn't it? Everybody enjoyed themselves, didn't they? We've won! They've lost! Have the police been able to find the criminals who robbed the bank? When we looked up we could see the stars. I broke my glasses so I couldn't see the board at school. It was raining when I left home this morning. While we were watching TV, I fell asleep. Who were you talking to when I saw you at the party? What was Isaac Newton doing when he discovered the law of gravity? He was sitting in his garden when an apple fell on his head. I didn't use to like animals, but I do now. What kind of TV programmes did you use to watch when you were a child? Robin Hood used to take from the rich and give to the poor. The Indians didn't use to hunt with guns, they used to hunt with bows and arrows. The plane was late so we had to wait for ages. It was very warm so we didn't have to wear jumpers. Did you have to study hard for your maths test? I was given a lot of useful advice/information about the project. How many people were killed in the hurricane/flood/earthquake? How many homes were destroyed by the hurricane/flood/earthquake? What was the deadliest hurricane/flood/earthquake? America was discovered in 1492. When was George Washington elected the first president of the United States? Peter I reigned as the last King of Serbia and as the first King of the Serbs, Croats and Slovenes. When was he proclaimed King of Serbia? Queen Elizabeth II has ruled Britain since 1952, when her father, King George VI, died. When was she crowned? "The Bridge on the Drina" was written by Ivo Andrić. Who was "Oliver Twist" written by? The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола, све употребе The Past Continuous Tense, све употребе Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Past Continuous Tense The Present Perfect Simple Tense за изражавање искустава и радњи у неодређеној прошлости и са <i>ever, never, just, already, yet...</i> Контрастирање употребе и значења глаголских облика The Past Simple Tense и The Present Perfect Simple Tense Used to Could и was/were able to за изражавање способности у прошлости Питања са <i>Who/What/Which/Where/When/Why...</i> Питања са препозиционим глаголима Пасивни облик глагола у простим временима (Past Simple) Question tags (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	I'm going to the dentist's/doctor's tomorrow morning. Anja is spending the weekend at her grandparents'. My auntie Sara is getting married next month. My mum's flying to Rome this afternoon. What time does her plane leave? The project will/could/may/might be finished by the end of the month. Will you be able to hand in your project in time? I hope the rain will stop soon! Look at the bright sky – it's going to be a lovely day today! The car's going to hit the child! We're going to miss the train! Mina's going to take the final exam at the end of term – I'm sure she'll pass it. I'll let you know as soon as I get the results! Let's cross that bridge when we come to it! The teacher will get angry if we don't finish our homework, won't he? If Nenad doesn't do any revision for his exam, he will get bad marks and fail it. I haven't heard from my cousins for ages – I'll text them to check if they're OK. What will happen if we don't stop polluting our planet? In Serbian tradition, if your left palm is itching, you will get money, but if it's the right one then you will give money. The Present Continuous Tense за изражавање унапред договорених/испланираних радњи The Present Simple Tense за изражавање будућних радњи које су део утврђених распореда/програма The Future Simple Tense за изражавање одлука донетих у тренутку говора, обећања и предвиђања на основу знања, искуства и веровања Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i> Going to за изражавање планова, намера и предвиђања на основу чулних опажања Временске зависне реченице за изражавање будућности и одговарајући везници (<i>when, after, before, as soon as...</i>) Stative verbs (<i>promise, believe, think, hope...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (Future Simple) Question tags Will be able to за изражавање способности у будућности (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом; традиција и обичаји.

ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<i>What's wrong/the matter with you? My knee/ankle hurts! / I've got a sore throat and a runny nose. That must be the flu. You need some medicine. Get well/better soon!</i> <i>What do you want to talk about?</i> <i>She's been very lonely since her best friend moved house last year.</i> <i>Why's Sara angry with me? She might be jealous of you!</i> <i>He's disappointed with his test results.</i> <i>I'm (very) happy for you/about visiting my aunt in Dublin.</i> <i>My heart sank/ I was over the moon when I heard the news.</i> <i>My parents were very proud of me when I won the first prize.</i> <i>The cake smells/tastes delicious. Can I taste your pie?</i> <i>Teenagers aren't interested in reading the news.</i> <i>The children are not hungry enough to eat a whole pizza.</i> <i>I'm too tired to go out tonight.</i> <i>Stative verbs (be, want, need, have, hurt, feel, smell, taste...)</i> <i>Why don't we/you + инфинитивна основа глагола.</i> <i>Would like + именица/инфинитив глагола.</i> Употреба придевско-предлошких израза <i>tired of / sick of / fed up with / bored with / disappointed with/by / happy for/about / angry with / proud of / interested in...</i> <i>The Present Simple / Past Simple / Present Perfect Simple Tense</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Заповедни начин <i>Gerund/Infinitive</i> <i>too (adjective) to/(not) enough (adjective) to</i> (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<i>Could you tell me the way to a nearby/the nearest station?</i> <i>The city hall is closer to/nearer the city centre than the cathedral.</i> <i>The Modern Art Museum is the farthest from the centre.</i> <i>They built their home in a forest on a mountain, among pine trees.</i> <i>We put up our tent on a campsite by the lake, and we slept under the stars.</i> <i>They went sledging down the steep hills.</i> <i>We often go for long walks along the river bank.</i> <i>You mustn't go across this road here.</i> <i>The children were running past/through/around the park.</i> <i>The plane was flying high above the clouds.</i> <i>I placed the speakers right against the wall.</i> <i>Can you wait outside/inside?</i> <i>The cat jumped onto/off the roof/over the wall and into the garden.</i> <i>Yuri Gagarin was the first human being to travel into space.</i> <i>How can I find these places on the map?</i> <i>Canada is north of, and Mexico is south of the United States.</i> <i>The UK is bordered to the south by the English Channel, which separates it from continental Europe, to the east by the North Sea and to the west by the Irish Sea and the Atlantic Ocean.</i> <i>Tara Mountain is located in western Serbia, while the Djerdap Gorge is situated in eastern Serbia.</i> <i>It's on the tip of my tongue!</i> <i>I wrote off the top of my head.</i> Предлози за изражавање положаја и просторних односа: <i>in front of, behind, between, opposite, along, above, against...</i> Предлози са глаголима кретања: <i>onto, into...</i> Предлошки изрази са именицама за означавање страна света: <i>north of, south of, to the south, to the west...</i> Придеви изведени од именица за означавање страна света: <i>western, eastern...</i> Компаратив и суперлатив придева Заповедни начин Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Present Perfect Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Употреба/изостављање одређеног члана са основним географским појмовима (називима градова, држава, река, планина, мора, океана...) (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места; географске карактеристике наше земље и земаља говорног подручја циљног језика; идиоматска/метафоричка употреба предлошких израза.

ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, УПОЗОРЕЊА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<i>The head teacher ordered us not to use our mobile phones in class. They must be put away before the beginning of class. What are the rules about using cell phones in your school? The local council warned the people not to pollute the river. My parents told me not to leave the house without their permission. The animals mustn't be disturbed. Don't let the children feed them! The teams cannot have more than 11 players on the field during a match. The new Spiderman film is rated 12. This means we're allowed to watch it. We're not allowed to talk during the performance. Don't go near Ljubica. She's got chicken pox. Look out! There's a car coming! Watch out! The floor/staircase/pavement is slippery. Be careful. You could burn yourself. Take care in the sun. You may/might get sunburnt. Keep off the grass! No entry! We should say good-bye now!</i> Заповедни начин Модални глаголи и глаголски облици за изражавање дозволе, забране, правила понашања и присуство/одсуство обавезе: <i>can/can't, must/mustn't, should/shouldn't, have to/don't/doesn't have to, had to/didn't have to, (not to) be allowed to</i> Модални глаголи за изражавање вероватноће: <i>could/may/might</i> <i>Let/Make</i> + инфинитивна основа глагола Индириктне наредбе и молбе Пасивни облик глагола у комбинацији са модалним глаголима (Интер)културни садржаји: понашање у кући, школи и на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<i>That's your parents' car, isn't it? These are my sunglasses, aren't they? Is that Lazar's phone? I'm not sure, it could be Sanja's. This can't be my book, it must be yours; I left mine at home.</i> Саксонски генитив са именицом у јединици и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/friends'/ children's books</i> Присвојне заменице <i>mine, yours...</i> Питања са <i>Whose</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: однос према својој и туђој имовини.
ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<i>My most/least favourite outdoor/indoor activity is... Masha enjoys outdoor swimming, doesn't she? She can't be keen on skiing, she doesn't like winter sports. My sister prefers vanilla to chocolate ice-cream / traditional shopping to online shopping / downloading music to buying CDs. Which one do you prefer? It's not my cup of tea!</i> Придевско-предлошке фразе – <i>interested in, good/bad at, crazy about, keen on...</i> Глаголи <i>like/love/hate/enjoy/prefer/can't stand</i> + глаголска именица Питања са <i>What, Who, Why, Which...</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) <i>Question tags</i> (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм, спорт.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<i>I don't think that mobile phones should be banned in schools. / In my opinion, students should be allowed to use cell phones in school for safety reasons. What do you think? What's your opinion? Who do you think will win/lose the match? What do you mean by that? They must/can't be rich/poor/famous... I agree/disagree with you on that!</i> <i>Stative verbs (think, like, agree, believe, mean...)</i> Питања са <i>What, Why, How...</i> Модални глаголи за извођење закључака о садашњости (<i>must, can't, may...</i>) Пасивни облик глагола у простим временима (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple</i>) Пасивни облик модалних глагола (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.

ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ДИМЕНЗИЈА И ЦЕНА	<i>What's the population of Belgrade? It's nearly 1.7 million people. It lies 116.75 metres above sea level.</i> <i>The Dead Sea is the world's lowest point of land at 423 metres below sea level.</i> <i>What's the height of the world's tallest building? It's a skyscraper in Dubai that reaches 829.8 m.</i> <i>My mum works on the 15th floor of a 29-storey building.</i> <i>What's the length of the world's longest river? It's the Nile in Africa, and it's 6,853 km (4,258 miles) long.</i> <i>What's the weight of the world's heaviest animal? It's the blue whale, and it weighs about 200 tonnes.</i> <i>What are the length, width and depth of the pool? It's 6 metres long, 4 metres wide and 2 metres deep. What's its size? Its area is 24 square metres.</i> <i>What's the size of the image? It's 29.6 KB.</i> <i>How much do these apples weigh? They're almost two and a half kilos/five and a half pounds.</i> <i>We need only 2 loaves of bread for the party.</i> <i>That's a bargain!</i> <i>This costs a lot!</i> <i>They gave us a lot of useful advice/information.</i> <i>I heard some amazing news this morning.</i> <i>How much homework did you have last night?</i> <i>We've got fewer subjects/ less homework this year.</i> <i>Neda got full marks in her test – ten out of ten!</i> Основни бројеви преко 1000 Небројиве именице: <i>information, advice, news, homework...</i> Грађење именица за изражавање димензија: <i>high-height, long-length, deep-depth, wide-width...</i> (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте циљних култура; правописне конвенције при раздвајању хиљада, као и целих од децималних бројева; конвенције у изговору децималних бројева; метрички и неметрички систем мерних јединица.
---------------------------------------	--

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	36

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања; – изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију; – обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи; – користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха; – уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије; – учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију; – прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације; – представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно; – предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе; – разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	Композиција. Боје и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.
	КОМУНИКАЦИЈА	Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат. Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације.
	УМЕТНОСТ ОКО НАС	Уметност и технологија. Уметничка занимања и продукти. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције... Наслеђе.

Кључни појмови садржаја: простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ	Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	36

ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
--	-------------	----------

– препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; – повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената; – разликује музичке форме барока и класицизма; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; – идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба; – изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизијући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама; – критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	ЧОВЕК И МУЗИКА	Барок. Рођење опере. Клаудио Монтеверди. Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, концерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. Класицизам Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике –опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.
	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	Жичани: трзачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.
	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.
	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма.
	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.

Кључни појмови садржаја: барок, ораторијум, кантата, свита, концерто гросо, класицизам, соната, симфонија, камерна музика.

ИСТОРИЈА

Циљ	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова 72	

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима; – изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера; – уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустијске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – дефинише границе континента и показује на карти океане и мора којима је проучавани континент окружен и лоцира највећа острва, полуострва, мореузе, земљоузе, пролазе, ртове; – проналази на карти државе проучаване регије и именује их; – приказује на немој карти: континенте, океане, мора, облике разјућености обала, низије, планине, реке, језера, државе, градове; – класификује облике рељефа, водне објекте и живи свет карактеристичан за наведену територију; – анализира утицај географске ширине, рељефа, односа копна и мора, морских струја, вегетације и човека на климу; – објашњава настанак пустиња на територији проучаваног континента; – проналази податке о бројном стању становништва по континентима, регијама и одабраним државама и издваја просторне целине са највећом концентрацијом становништва у свету; – укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција и специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама; – тумачи и израђује тематске карте становништва по континентима, регијама и одабраним државама; – описује узроке и последице урбанизације на различитим континентима, регијама и у одабраним државама; – доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава; – уз помоћ географске карте објашњава специфичности појединих просторних целина и описује различите начине издвајања регија; – објасни формирање политичке карте света; – објашњава узроке и последице глобалних феномена као што су сиромаштво, унутрашње и спољашње миграције, демографска експлозија и пренасељеност, болести и епидемије, политичка нестабилност; – доводе у везу квалитет живота становништва са природним, демографским, економским и политичко-географским одликама простора; – препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и у одабраним државама; – анализира примере позитивног утицаја човека на животну средину у државама које улажу напоре на очувању природе и упоређује их са сличним примерима у нашој земљи; – изводи закључак о могућим решењима за коришћење чистих извора енергије у државама чија се привреда заснива највише на експлоатацији нафте и угља; – истражује утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету; – описује улогу међународних организација у свету.	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА	Регионална географија, принципи регионализације. Хомогеност и хетерогеност географског простора.
	ГЕОГРАФСКЕ РЕГИЈЕ ЕВРОПЕ	Јужна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, туризам, политичка подела. Државе Јужне Европе: државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка – основне географске карактеристике. Средња Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Немачка – основне географске карактеристике. Западна Европа – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Француска и Уједињено Краљевство – основне географске карактеристике. Северна Европа – природни ресурси и економски развој, народи, политичка подела. Норвешка – основне географске карактеристике. Источна Европа – културно-цивилизацијске тековине, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, политичка подела. Руска Федерација – основне географске карактеристике. Европска унија – пример интеграционих процеса.
	АЗИЈА	Географски положај, границе и величина Азије. Природне одлике Азије. Становништво Азије. Насеља Азије. Привреда Азије. Политичка и регионална подела. Југозападна Азија – природни ресурси и економски развој, културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, урбанизација, политичка подела. Јужна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, урбанизација, политичка подела. Југоисточна Азија – природни ресурси и економски развој, политичка подела. Источна Азија – културно-цивилизацијске тековине, савремени демографски процеси, етничка хетерогеност, природни ресурси и економски развој, урбанизација, политичка подела. Централна Азија – природни ресурси, политичка подела, насеља и становништво.
	АФРИКА	Географски положај, границе и величина Африке. Природне одлике Африке. Становништво Африке. Насеља Африке. Привреда Африке. Политичка и регионална подела. Афрички Медитеран и Сахарска Африка. Подсахарска Африка.
	СЕВЕРНА АМЕРИКА	Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. Природне одлике Северне Америке. Становништво Северне Америке. Насеља Северне Америке. Привреда Северне Америке. Политичка подела.
	ЈУЖНА АМЕРИКА	Географски положај, границе и величина Јужне Америке. Природне одлике Јужне Америке. Становништво Јужне Америке. Насеља Јужне Америке. Привреда Јужне Америке. Политичка подела.
	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА	Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније. Природне одлике Аустралије. Колонијални период и становништво Аустралије. Насеља Аустралије. Привреда Аустралије. Океанија – основна географска обележја. Политичка и регионална подела.

	ПОЛАРНЕ ОБЛАСТИ	Основне географске одлике Антарктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања. Основне географске одлике Арктика – откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања.
--	------------------------	---

Кључни појмови садржаја: регије Европе, Азија, Африка, Северна Америка, Јужна Америка, Аустралија и Океанија, поларне области.

ФИЗИКА

Циљ Циљ учења Физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.

Разред седми

Годишњи фонд часова **72 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разликује скаларне и векторске физичке величине; – користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички; – анализира зависност брзине и пређеног пута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем; – примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења; – покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање; – демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; – самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента; – покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења; – наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу; – прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води; – повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења; – разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом; – демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења; – решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...); – разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго; – анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења; – наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.	СИЛА И КРЕТАЊЕ	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Примери Динамичко мерење силе. Међусобно деловање два тела – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери Равномерно променљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равномерно променљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно променљивог праволинијског кретања. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. – Кретање куглице низ Галилејев жљеб. – Кретање тела под дејством сталне силе. – Мерење силе динамометром. – Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце). <i>Лабораторијске везбе</i> 1. Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. 2. Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине.
	КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ. СИЛЕ ТРЕЊА	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејев оглед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића...). – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу динамометра. <i>Лабораторијске везбе</i> 1. Одређивање убрзања тела које слободно пада. 2. Одређивање коефицијента трења клизања.

	РАВНОТЕЖА ТЕЛА	Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. – Равнотежа полуге. – Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гђурац, суво грозђе у минералној води, свеже јаје у води и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води...). Лабораторијске вежбе 1. Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.
	МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА	Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. – Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. – Примери механичке енергије тела. Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) Лабораторијске вежбе 1. Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. 2. Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.
	ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. <i>Демонстрациони огледи:</i> – Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара...). Лабораторијске вежбе 1. Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.

Кључни појмови садржаја: кретање, сила, убрзање, Њутнови закони, сила теже, трење, равнотежа тела, механички рад, енергија, снага, топлотне појве, температура.

МАТЕМАТИКА

Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова 144 часа	

ИСХОДИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:		
– израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција; – одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима; – на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима; – одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку; – нацрта график функције $y = kx$, $k \in R \setminus \{0\}$; – примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама; – примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима; – трансформише збир, разлику и производ полинома; – примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; – растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата); – примени трансформације полинома на решавање једначина;	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	Квадрат рационалног броја. Решавање једначине $x^2 = a$, $a \geq 0$; постојање ирационалних бројева (на пример решења једначине $x^2 = 2$). Реални бројеви и бројевна права. Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = a$. Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка. Основна својства операција с реалним бројевима. Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R \setminus \{0\}$. Продужена пропорција.
	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	Питагорина теорема (директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају бројевима $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, $\sqrt{5}$, итд. Растојање између две тачке у координатном систему.

	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Примери наследних болести. Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. Имунитет, вакцине. Пулс и крвни притисак. Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тро- вање храном. Промене у адолесценцији. Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд). Последице болести зависности – наркоманија.
--	------------------------	--

Кључни појмови садржаја: правила наслеђивања особина, принципи грађе и функције, систематика, докази еволуције, структура популације, адаптације, мреже исхране, вируси, уравнотежена исхрана, прва помоћ, адолесценција, животне области, заштита биодивер-
зитета.

ХЕМИЈА

Циљ **Циљ** учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животnoj средини.

Разред **Седми**

Годишњи фонд часова **72 часа**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– идентификује и објашњава појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одр- живог развоја; – правилно рукује лабораторијским посуђем, прибором и суп- станцама, и показује одговоран однос према здрављу и животnoj средини; – експериментално појединачно и у групи испита, опише и обја- сни физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемиј- ске промене супстанци; – повезује физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама; – налази потребне информације у различитим изворима кори- стећи основну хемијску терминологију и симболику; – објашњава основну разлику између хемијских елемената и је- дињења, и препознаје примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу; – објашњава по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструје то примерима; – разликује хомогене и хетерогене смеше, наводи примере из свакодневног живота и раздваја састојке смеша; – представља структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула; – повезује распоред електрона у атому елемента с положајем еле- мента у Периодном систему елемената и својствима елемента; – разликује хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула; – разликује типове хемијских веза, препознаје тип хемијске везе у супстанцама и повезује са својствима тих супстанци; – објасни процес растварања супстанце и квантитативно значе- ње растворљивости супстанце; – изводи израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; – напише једначине хемијских реакција и објасни њихово квал- итативно и квантитативно значење; – квантитативно тумачи хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина суп- станце и моларна маса; – опише и објасни физичка и хемијска својства водоника и ки- сеоника; – разликује оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хе- мијске формуле и назива, и опише основна својства ових класа једињења; – индикаторима испита и на рН скали процени киселост раствора; – тумачи ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа.	ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	Предмет изучавања хемије. Везе између хемије и других наука. Примена хемије у различитим делатностима и свакодневном жи- воту. Супстанца. Врсте супстанци: хемијски елементи, хемијска једи- њења и смеше. Демонстрациони огледи: демонстрирање узора- ка елемената, једињења и смеша.
	ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	Хемијска лабораторија и експеримент. Лабораторијско посуђе и прибор. Физичка и хемијска својства супстанци. Физичке и хемијске промене супстанци. Демонстрациони огледи: демонстрирање правилног руковања лабораторијским посуђем и прибором, и правилног извођења основних лабораторијских тех- ника рада; испитивање физичких и хемијских својстава и проме- на супстанци. Лабораторијска вежба I: основне лабораторијске технике рада: мешање, уситњавање и загревање супстанци. Лабораторијска вежба II: физичка својства супстанци, мерење маса, запремине и температуре супстанце. Лабораторијска вежба III: физичке и хемијске промене суп- станци.
	АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	Атоми хемијских елемената. Хемијски симболи. Грађа атома: атомско језгро и електронски омотач. Атомски и масени број, изотопи. Распоред електрона по нивоима у атомима елемената. Периодни систем елемената (ПСЕ), закон периодичности и веза између броја и распореда електрона по нивоима у атомима еле- мената и положаја елемената у ПСЕ. Племенити гасови. Својства и примена. Демонстрациони огледи: формулисање претпоставке о честич- ној грађи супстанци. Вежба IV: одређивање валентног нивоа и броја валентних елек- трона.
	МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ковалентна веза: молекули елемената и молекули једињења. Атомска и молекулска кристална решетка. Јонска веза и јонска кристална решетка. Валенца. Хемијске формуле и називи. Демонстрациони огледи: својства супстанци са ковалентном и јонском везом. Лабораторијска вежба V: упоређивање својстава супстанци са јонском и супстанци са ковалентном везом.
	ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	Смеше: хомогене и хетерогене. Раствори – хомогене смеше. Растварање и растворљивост. Вода и ваздух – хомогене смеше у природи. Масени процентни састав смеша. Раздвајање састојака смеша: декантовање, цеђење и одвајање по- моћу магнета. Демонстрациони огледи: састав и својства смеша; раствори и њихова својства; растворљивост; незасићени, засићени и преза- сићени раствори; раздвајање састојака смеша. Лабораторијска вежба VI: испитивање растворљивости суп- станци. Лабораторијска вежба VII: раздвајање састојака смеша: декан- товање, цеђење и одвајање помоћу магнета.

	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	Хемијске реакције. Закон о одржању масе. Хемијске једначине. Демонстрациони огледи: мерење и упоређивање укупне масе супстанци пре и после хемијске реакције у отвореном и затвореном реакционом систему. Вежба VIII: састављање једначина хемијских реакција.
	ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	Релативна атомска и релативна молекулска маса. Количина супстанце и мол. Моларна маса. Закон сталних односа маса. Масени процентни састав једињења. Израчунавања на основу једначина хемијских реакција. Лабораторијска вежба IX: мерење масе супстанце и израчунавање моларне масе и количине супстанце.

	ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ	Водоник. Кисеоник. Оксидација, сагоревање и корозија. Оксиди: хемијске формуле, називи и основна својства. Киселине: хемијске формуле, називи и основна својства. Хидроксиди (базе): хемијске формуле, називи и основна својства. Мера киселости раствора: рН-скала. Неутрализација – хемијска реакција киселина и хидроксида (база). Соли: формуле и називи. Демонстрациони огледи: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора; реакција неутрализације. Лабораторијска вежба X: испитивање кисело-базних својстава раствора помоћу индикатора.
--	---	---

Кључни појмови садржаја: хемија, супстанца, елемент, једињење, смеша, хемијска лабораторија, оглед, хемијско својство, хемијска промена/хемијска реакција, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, хемијски симбол, хемијска формула, хемијска једначина, Периодни систем елемената, масени процентни састав, количина супстанце, оксид, киселина, хидроксид, со, рН вредност.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ	Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	72 часа

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада; – повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава; – анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине; – истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству; – разликује врсте транспортних машина; – повезује занимања у области машинства са сопственим интересовањима; – повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом; – провери техничку исправност бицикла; – демонстрира поступке одржавања бицикла или mopeda; – самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање; – користи CAD технологију за креирање техничке документације; – образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета; – управља моделима користећи рачунар; – објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, pamетних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја; – аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи; – идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене; – користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења; – врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду; – објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру; – образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса; – објасни основе конструкције робота; – класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом; – самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта; – изради производ у складу са принципима безбедности на раду; – тимски представи идеју, потупак израде и производ; – креира рекламу за израђен производ; – врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје; – процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).	ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Појам, улога и развој машина и механизма. Потрошња енергије у домаћинству и могућности уштеде. Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи. Зависност очувања животне средине од технологије. Професије (занимања) у области машинства.
	САОБРАЋАЈ	Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). Исправан бицикл/moped као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају.
	ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Специфичности техничких цртежа у машинству. Ортогонално и просторно приказивање предмета. Коришћење функција и алата програма за CAD. Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. Основне компоненте ИКТ уређаја. Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса.
	РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	Машинско коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне средине. Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). Технологија обраде материјала у машинству (обработка материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). Елементи машина и механизма (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. Појам, врсте, намена и конструкција робота (механика, погон и управљање). Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. Самосталан/тимски рад на пројекту. Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. Реализација пројекта – израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. Представљање идеје, поступак израде и производа. Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа. Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. Креирање рекламе за израђен производ.

Кључни појмови садржаја: машинство, саобраћај, техничка документација, енергетика, заштита личне безбедности и животне средине, предузимљивост и иницијатива.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ	Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.
-----	--

Разред **седми**

Годишњи фонд часова **36 часова**

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА	САДРЖАЈИ
– разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; – користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; – објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; – креира растерску слику у изабраном програму; – креира векторску слику у изабраном програму; – користи алате за уређивање и трансформацију слике; – креира гиф анимацију; – креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана; – разликује појмове URL, DNS, IP адреса; – објасни појмове хипервеза и хипертекст; – креира, форматира и шаље електронску пошту;	ИКТ	Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа. Карактеристике рачунарске графике (пиксел, резолуција, RGB и CMYK модели приказа боја, растерска и векторска графика). Рад у програму за растерску графику. Рад у програму за векторску графику. Израда гиф анимација. Коришћење алата за снимање екрана.
	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст. Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште. Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта). Рад на дељеним документима (текстуалним документима / презентацијама / упитницима...) у облаку.

– обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватности; – препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; – сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; – подешава хипервезе према делу садржаја, другом документу или веб локацији; – уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; – употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; – планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; – проналази и отклања грешке у програму; – сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка: – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације; – креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; – поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.	РАЧУНАРСТВО	Рад са изабраним текстуалним програмским језиком у области 2Д графике. Основне карактеристике изабране графичке библиотеке. Методе за исцртавање основних геометријских облика. Подешавање боја и положаја објеката. Примена петљи и случајно генерисаних вредности на исцртавање геометријских облика.
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.

Кључни појмови садржаја: логичка структура и садржај документа, пиксел, резолуција, растерска и векторска графика, RGB и CMYK палете боја, гиф анимација, хипервеза, URL, електронска пошта, текстуални програмски језик, 2Д графика.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ	Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	Седми
Годишњи фонд часова	108 часова

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ТЕМА		САДРЖАЈИ
– примени комплексе простих и општеприпремних вежби одговарајућег обима и интензитета у самосталном вежбању; – сврсисходно користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим ситуацијама; – упоређује и анализира сопствене резултате са тестирања уз помоћ наставника са вредностима за свој узраст; – примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу; – примени атлетске дисциплине у складу са правилима; – развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике; – одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; – примени вежбања из гимнастике за развој моторичких способности; – изведе елементе одбојкашке технике; – примени основна правила одбојке; – користи елементе технике у игри; – примени основне тактичке елементе спротских игара; – учествује на такмичењима између одељења; – изведе кретања у различитом ритму; – игра народно коло; – изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – преплива 25 m техником краула, леђног краула и прсном техником; – процени своје способности и вештине у води; – скочи у воду на ноге и на главу; – рони у дужину у складу са својим могућностима; – поштује правила понашања у води, и око водене средине; – уочи ризичне ситуације у води и око ње;	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		Основни садржаји Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој гипкости. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Атлетика	Основни садржаји Техника спринтерског трчања. Истрајно трчање – припрема за крос. Техника штафетног трчања Скок удаљ. Бацања кугле. Скок увис. Бацање „вортекс-а”. Проширени садржаји Скок увис (леђна техника). Тробој.
		Спортска гимнастика	Основни садржаји: Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе: Тло Прескок Трамполина Вратио Двовисински разбој Паралелни разбој Кругови Коњ са хватаљкама Греда. Проширени садржаји: На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.

– вреднује утицај примењених вежби на организам; – процени ниво сопствене дневне физичке активности; – користи различите вежбе за побољшање својих физичких способности; – процени последице недовољне физичке активности; – примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама; – примерено се понаша као учесник или посматрач на такмичењима; – решава конфликте на друштвено прихватљив начин; – пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности; – прихвати победу и пораз; – уважи различите спортове без обзира на лично интересовање; – примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама; – повеже значај вежбања за одређене професије; – вреднује лепоту покрета у физичком вежбању и спорту; – подстиче породицу на редовно вежбање; – повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље; – коригује дневни ритам рада, исхране и одмора у складу са својим потребама; – користи здраве намирнице у исхрани; – разликује корисне и штетне додатке исхрани; – примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; – правилно реагује и пружи основну прву помоћ приликом повреда; – чува животну средину током вежбања; – препозна последице конзумирања дувана, алкохола и штетних енергетских напитака; – води рачуна о репродуктивним ограничавањима приликом вежбања.		Основе тимских и спортских игара Основе Плес и ритмика Пливање и ватерполо Полигони	Одбојка: Основни елементи технике, тактике и правила игре. Футсал: Игра уз примену правила. Рукомет: Игра уз примену правила. Кошарка: Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Активност по избору.
			Основни садржаји Вежбе са вијачом. Вежбе са обручем. Вежбе са лоптом. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази. Енглески валцер. Проширени садржаји Састав са обручем. Састав са лоптом. Састав са вијачом. Основни кораци rock n roll.
			Основни садржаји Пливање Техника краула. Техника прсног пливања. Одржавање на води на разне начине и самопомоћ. Роњење у дужину до 10 m. Пливање 25 m одабраном техником на време. Проширени садржаји Мешовито пливање (две технике). Ватерполо Пливање са лоптом. Хватање и додавање. Шут на гол. Проширени садржаји Пливање Мешовито пливање. Игре у води. Ватерполо Основни елементи тактике и игра.
			Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА		Физичко вежбање и спорт	Основни садржаји Основна подела вежби. Функција скелетно-мишићног система. Основна правила одбојке. Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању. Облици насиља у физичком васпитању и спорту. Навијање, победа, пораз решавање спорних ситуација. Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта. Вежбање у функцији снажења у ванредним ситуацијама. Значај вежбања за одбрамбено-безбедносне потребе. Повезаност физичког вежбања и естетике. Породица и вежбање Планирање вежбања.
			Здравствено васпитање Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеина и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.

Кључни појмови садржаја: физичко вежбање, плес, одбојка, здравље, васпитање.

9.2.Изборни програми у седмом разреду

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ	Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва поста-не свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.
-------------------	---

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
– наведе и опише основне карактеристике људских права; – својим речима опише везу између права појединца и општег добра; – дискутује о односу права и правде и о сукобу права; – образложи личну одговорност у заштити свог здравља; – штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; – образложи сврху постојања политичких странака; – аргументује потребу ограничења и контролу власти; – наведе кораке од предлагања до усвајања закона; – образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине; – препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; – препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се; – учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; – у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; – проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	ЉУДСКА ПРАВА	Карактеристике људских права – урођеност, универзалност, нео-туђивост, недељивост. Опште добро. Права појединца и опште добро. Сукоб појединачних права и општег добра. Права и правда. Социјална правда.
	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	Политичке странке у вишепартијском систему –владајуће и опозиционе. Народна скупштина – сврха и надлежности. Народни посланици, посланичке групе. Процедуре у раду Народне скупштине. Скупштинске дебате. Предлагање и доношење закона.
	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	Припадност групи. Групни идентитет као део идентитета младих.Односи у вршњачкој групи и њен утицај на појединца. Вршњачки притисак. Конформизам. Приватност – обим и границе. Понашање људи у маси и угроженост права појединца.
	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	Симулација Народне скупштине Одређивање улога и процедура у скупштини. Формирање посланичких група. Избор председника скупштине. Формулисање предлога закона. Скупштинска дебата. Гласање. Евалуација симулације.

Кључни појмови садржаја: социјална правда, Народна скупштина, конформизам, вршњачки притисак

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

ГРКОКАТОЛИЧКА ВЕРСКА НАСТАВА

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – немачки језик

Циљ

Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ (у комуникативним функцијама)
– разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства; – размени једноставније информације личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; – опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; – разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење; – упуту предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; – затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности; – разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих; – упуту уобичајене молбе и захтеве; – честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним	ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл. Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.
	ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава и места.
	ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге. Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/ изговора.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто честита, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност. Усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу, изражавање извињења и захвалности.

ситуацијама из свакодневног живота; – пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; – опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа; – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости; – размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл. – разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих; – размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; – саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, предвиђа; – разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; – изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одговори на њих; – затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају предмета и бића у простору и правцу кретања; – опише правац кретања и просторне односе једноставним, везаним исказима; – разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих; – размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту; – разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – формулише једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност; – пита и каже шта неко има/ нема и чије је нешто; – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих; – изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење; – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;	РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл), с визуелном подршком и без ње. Усмено и писано давање упутстава.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима/ активностима и способностима. Усмено и писано описивање сталних, уобичајених или актуелних догађаја/ активности и способности.
	ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање мишљења у вези са искуствима, догађајима/ активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/ активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.
	ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плановима, намерама и предвиђањима. Усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
	ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима. Усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
	ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и специфичнијим просторним односима. Усмено и писано размењивање информација у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и просторним односима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
	ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама. Постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање питања у вези са припадањем и одговарање на њих.
	ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на изражавање допадања/ недопадања. Усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/ неслагања. Усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.
	ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ЦЕНА	Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини и цени; слушање и читање текстова на теме поруцбине у ресторану, куповине. Постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи ...); записивање и рачунање цена.

– изражава мишљење, слагање/ неслагање и даје кратко обра- зложење; – разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену; – пита и саопшти колико нечега има/ нема, користећи једностав- нија језичка средства; – пита/ каже/ израчуна колико нешто кошта.		
--	--	--

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Наставници обрађују теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језик.

1. Лични идентитет
2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
3. Географске особености
4. Србија – моја домовина
5. Становање – форме, навике
6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
10. Млади – деца и омладина
11. Животни циклус
12. Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
14. Транспорт и превозна средства
15. Клима и временске прилике
16. Наука и истраживања
17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности итд.)
18. Етички принципи; ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
19. Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
20. Слободно време – забава, разонода, хобији
21. Исхрана и гастрономске навике
22. Путовања
23. Мода и облачење
24. Спорт
25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Комуникативна функција	Језички садржаји
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	<i>Wie ist dein/Ihr Name/Vorname/Nachname? Das ist Herr/Frau... Ich möchte dir/Ihnen meine Mutter vorstellen. Darf ich.....vorstellen? Das ist Robert, der neue Schüler in unserer Klasse. – Willkommen. Wo wohnst du? Ich wohne in der Goethestraße 34. Ist das ein Einfamilienhaus oder ein Mehrfamilienhaus? – Eigentlich ein Reihenhauses. Was ist deine Mutter von Beruf? Sie ist Ärztin. Hast du Geschwister? – Ja, einen älteren Bruder. Er heißt Martin und ist verheiratet/ studiert Geografie/ wohnt in Wien.</i> Презент јаких и слабих, помоћних и модалних глагола Упитне реченице Личне заменице Присвојни придеви Бројеви (основни и редни) (Интер)културни садржаји: устаљена правила учтиве комуникације; имена, презимена и надимци; родбина и родбинске везе; адреса; формално и неформално представљање; степени сродства и родбински односи; већи градови у земљама циљне културе.
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА	<i>Freiburg ist eine wunderschöne Stadt in Baden-Württemberg. Es liegt an der Grenze zu Frankreich. Freiburg ist eine Studentenstadt, weil dort sehr viele Studenten aus der ganzen Welt studieren. Wie sieht deine Schwester aus? Sie ist ein hübsches Mädchen mit grünen Augen und roten, lockigen Haaren. Sie sieht wie eine Irin aus. Elefanten sind die größten Tiere der Welt. Die können mehrere Tonnen wiegen, obwohl sie nur Pflanzen fressen.</i> Описни придеви. Поређење придева. Придевска деklinација – основни облици слабе и мешовите деklinације (уз конкретне именице). Презент (Интер)културни садржаји: особености наше земље и земаља говорног подручја циљног језика (знаменитости, географске карактеристике и сл.)
ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ	<i>Möchtest du mit mir morgen ins Konzert gehen? Es beginnt um 20 Uhr. Ich weiß, dass du diese Sängerin magst. Komm zu mir und bring deine CDs mit. Du solltest mehr Obst und Gemüse essen, wenn du fit bleiben möchtest. Sport ist wichtig. Ich gehe morgen einkaufen. Kommst du mit? – Ja, gerne./ Einverstanden./ Abgemacht. Leider kann ich nicht. Ich muss meiner Mutter helfen. Kommst du nicht mit? – Doch, das habe ich dir schon gesagt.</i> Питање се негацијом и афирмативан одговор <i>Doch</i>. Императив. Облик <i>sollte</i> за давање савета и препорука. Презент. (Интер)културни садржаји: прикладно упућивање предлога, савета и позива и реаговање на предлоге, савете и позиве.

ИЗРАЖАВАЊЕ МОЉБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЉНОСТИ	<i>Guten Tag, kann ich Ihnen helfen ? – Ja, ich suche ein T-Shirt aus Baumwolle in Größe XL./</i> <i>Entschuldigung, wann fährt der ICE nach Hamburg ab? Um 23.45 von Gleis 5. – Danke schön. Wie komme ich zum Gleis 5? – Gehen Sie drüben und dann noch etwa 50 Meter geradeaus, da ist der Gleis 5.</i> <i>Liebe Fahrgäste, wir machen eine Pause an der Tankstelle, steigen Sie bitte in 15 Minuten wieder in den Bus ein.</i> <i>Ich habe gehört, dass du an der Deutscholympiade den ersten Preis gewonnen hast. Ich gratuliere dir zum Erfolg. – Danke schön. Ich bedanke mich.</i> Упитне реченице. Прилози за место. Предлози за правац. Основни бројеви (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације, значајни празници и догађаји, честитања.
---	---

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

A tantárgy neve	Magyar nyelv a nemzeti kultúra elemeivel, anyanyelvápolás
Cél	A <i>magyar nyelv</i> oktatásának és tanulásának célja , hogy a tanuló ápolja vagy idegen nyelvként tanulja a magyar nyelvet, helyesen használja a különféle kommunikációs szituációkban, beszédben és írásban. Ismerje meg, értékelje és becsülje a magyar nemzeti értékeket és hagyományokat, elfogadja a különböző kultúrákat és fejlessze az interkulturális kommunikációt; fejlessze a kulcskompetenciákat.
Osztály	Hetedik
Évi óraszám	72 óra

KIMENET	TERÜLET / TEMATIKAI EGYSÉG	TARTALOM
A tematikai egység/terület feldolgozását követően a diák képes lesz a következőkre:		

		Irodalmi alapfogalmak Szerző és elbeszélő. Epikai műfajok: a napló, az életrajz és az önéletrajz, a novella és az elbeszélés. A leírás (táj-, személy- és tárgyleírás). A komikum és az ironia. A jellemzés fajtái pl. párbeszédben, az önjellemzés. Az epikai művek szerkezeti egységei. Nemzeti kultúra Kötelező témák: Híres magyar személyiségekről szóló írások (pl. Árpád magyar fejedelem, Szent István király, Mátyás király, Kossuth Lajos, gróf Széchenyi István stb.) Mondák (pl. a török dúlás idejéből, A fehér ló mondája, Mátyás királyról stb.) Kiegészítő, választható szövegek: 1. A magyar népviselet 2. A magyar néptánc – a csárdás (pl. <i>Az a szép</i>) 3. Népszokások (pl. húsvét, pünkösd, mindenszentek és a halottak napja, karácsony stb.) 4. Idénymunkálatokhoz kötött népi szokások (pl. kukoricafosztás, szüret) Válogatás a kortárs epikai alkotásokból. Projektmunka: – magyar és szerb műfordítások elemzése, összevetése az eredeti szöveggel, – gyermekversek a magyar és a délszláv irodalomban (pl. Jovan Jovanović Zmaj és Arany János vagy Weores Sándor), – ünnepek a magyar és a délszláv kultúrában, - híres ételek a magyar és a délszláv kultúrában (összehasonlítás), - hangszerek a magyar és a délszláv kultúrában (poszter, video-vagy hanganyag készítése), - magyar és délszláv népviselet, - magyar történelmi személyiségek (pl. Mátyás király), - magyar személyek a délszláv történelemben (pl. Hunyadi János / Sibinjani Janko) - Mutasd be a családodat! - családfa készítése, a családtagok jellemzése - A kedvenc sportom / sportolóm - Hova szeretnél elutazni? Mutasd be a kedvenc országodat! - Mutasd be a szülőhelyedet! - Szervezzünk meg egy utazást! stb. - Védett állatok Szerbiában és pl. Magyarországon - Mit tehetünk a Föld megmentése érdekében? DRÁMA ÉS FILM Népszokásokkal kapcsolatos dramatikus játékok (pl. lucázás, betlehemezés stb.) Választható filmek Mancs (részlet), Egri csillagok, Gusztáv, Magyar népmesék, Mesék Mátyás királyról stb.
– Különböző beszédhelyzetekben nyelvtudásának megfelelően egyszerű és/vagy összetettebb/bonyolult információkat kér és ad. – Megérti azokat alapvető információkat, amelyek a mindennapi kommunikációs helyzetekben hangzanak el. – Nyelvtudásának megfelelően alkalmazza a szituatív kódváltást. – Használja a megfelelő udvariassági formákat. –Megérti a hangzó, multimédiás anyagok lényeges információit. – Részt vesz szerepjátékokban. – Kommunikációs alapismeretek elsajátítása	KOMMUNIKÁCIÓ	A kommunikáció tényezői A non-verbális kommunikáció A szupraszegmentális tényezők – szerb–magyar kontrasztív összevetés A kommunikációs helyzetek: a beszélgetés, a felszólalás, az érvelés és a vita. A levélírás. Témakörök: információkérés- és adás, tanácskérés- és adás, egyszerű felszólítások alkalmazása. Családtagok, irodalmi alkotások hőseinek, filmek / színházi előadások hőseinek bemutatása és jellemzése. Környezet/lakóhely, tárgyak, videojátékok bemutatása, munkafolyamatok elmesélése. Szabadidős tevékenységek bemutatása. Nyári élmények elmesélése. Utazás megtervezése: keressük meg a legrövidebb / legolcsóbb utazási módot, vásároljunk jegyet, béreljünk hotelt / szobát, szervezzük meg a programot! (dramatizált játék, képregény, videó készítése) Vásárlás dramatizálása (pl. hangszer, ruházat). Ki vagyok én? - egy ismert ember életrajza (múlt idő, E/1), jellemzés. Naplóírás (valós vagy kitalált személy) stb. A hallás utáni szövegértés fejlesztése. Udvariassági formák: köszönés, bemutatkozás, bemutatás, elköszönés, megköszönés, bocsánatkérés, telefonálás, útbaigazítás, értesítés, meghívó, születésnap gratuláció, jókívánság kifejezése stb. Részvétel rövid interakciókban, a beszédszándékok egyszerű kifejezése.

		Kommunikáció begyakorolt beszédfordulatokkal. Rövid, egyszerű szövegek létrehozása (napi tevékenységek, tervek, kívánságok, útmutatások). A diákok anyanyelve hatására előállt interferencia jelenségek javítására irányuló képességek fejlesztése. Bizonyos információk lokalizálása hangzó és multimédiás anyagokban. Szerepjátékok.
– Alapszinten kontrasztív módon gondolkodik, összevet. – Felismeri és megnevezi az alapszófajokat (ige, főnév, főnévi igenév, melléknév, számnevek, névmások, határozószók). – Ismeri és alkalmazza az igeidőket és igemódokat. – Ismeri és alkalmazza az alanyi és tárgyas ragozást. – Ismeri és alkalmazza a melléknevek fokozását. – Képes az elsajátított nyelvi modellek alkalmazására.	SZÓFAJTAN	A magyar és a szerb nyelv szerkezetének összehasonlítása. A szófajok – kontrasztív összevetés. A főnevekre vonatkozó tudás elmélyítése: a főnév fajtái, mondatbeli elhelyezése és toldalékolása. A névmásokra vonatkozó tudás elmélyítése. A személyes, kérdő, mutató és vonatkozó névmás. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban. A határozószók és mondatbeli szerepük. A névutók és mondatbeli szerepük. A kötőszavak. Információk gyűjtése, adatok elrendezése, lexikonhasználat. Helyesírási táblázatok, fürtábrák, folyamatábrák stb. készítése, ún. nehéz szavak jegyzékének készítése.
– Többszöri olvasás után megérti az egyszerű és/vagy összetettebb szövegeket. – Hangosan olvas és reprodukál rövidebb és/vagy hosszabb szövegeket, ügyelve a helyes artikulációra, hangsúlyra, hanglejtésre, valamint mondatformálásra. – Képek, kérdések, vázlat és kulcsszavak alapján összefoglalja a szöveg lényeges információit. – Megfogalmazza a szöveghez kapcsolódó egyéni élményeit. – Képes a nem lineáris szövegek befogadására. – Megismeri a vajdasági magyar gyermeksjajtót.	OLVASÁS ÉS SZÖVEGÉRTÉS	Tanári minta alapján a szavak, szó szerkezetek, mondatok helyes felolvasása a szupraszegmentális jegyek (ritmus, hangsúly, hanglejtés) helyes felhasználásával. Szövegek hallgatása és megértése, a tanult témák keretében. A kifejező és a néma olvasás gyakorlása, az egyszerűbb szövegek megértése kifejező és néma olvasás után. Az egyszerűbb átvitt értelmű szavak és szókapcsolatok megértésének gyakorlása. Ismeretlen elemek azonosítása új szövegekben, jelentésük tisztázása. Szövegfeldolgozó feladatok megoldása. Nem lineáris szövegek feldolgozása (pl. képregények, táblázatok, gondolattérképek, pókhálóábrák, diagramok, grafikonok stb.) Egy-egy cikk feldolgozása a vajdasági magyar gyermeksjajtóból (Jó Pajtás)
– Ismeri és alkalmazza a helyesírási alapelveket. – Képes rövid szövegek másolására. – Képes rövid szövegek alkotására (képeslap, meghívó, SMS stb.) – Ismeri és alkalmazza az elválasztás szabályait. – Képes 10-12 mondatos és/vagy hosszabb fogalmazás írására.	HELYESÍRÁS	Nyomtatott minta alapján szavak, szókapcsolatok, mondatok másolása. Mondatok, szövegrészek leírása tollbamondás alapján. Szavak, szó szerkezetek, mondatok leírása emlékezetből (pl. képekhez kapcsolva). Az ige-kötők helyesírása. A rövid és a hosszú magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetése. Az igemódok helyesírása: kijelentő mód, feltételes mód, felszólító mód és a határozott ragozás. Az elválasztás szabályai – az eddig megszerzett tudás elmélyítése. A tulajdonnevek helyesírásának gyakorlása, elmélyítése. A helyesírási szabályzat használata. A leggyakoribb nyelvi hibák. A vessző helyes használata.
– Hangalak és jelentés alapján felismeri a rokon értelmű és az ellentétes jelentésű szavakat. – Felismer (egyszerűbb) közmondásokat, szólásokat. – Szókincsét kb.250–300 további új lexikai egységgel gazdagítja.	SZÓKÉSZLET	Szóalkotás. Rokon értelmű, többjelentésű, ellentétes jelentésű, hangutánzó szavak a választott szövegben, azok stílusértéke. Állandósult szókapcsolatok.

Kulcsfogalmak: artikuláció, prozódia, interakció, kérdés-válasz, bemutatkozás és bemutatás, helyesírás, állandósult szókapcsolatok, ünnepek, szituációs szövegek, ismeretterjesztő szövegek, szépirodalmi szövegek, film.

РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	<i>Lest den Text und macht dann die Übung 3!</i> <i>Während der Klassenarbeit darf man kein Wörterbuch benutzen. Wähle die richtige Antwort aus und kreuze sie an.</i> <i>Du sollst alle Geräte vor der Reise ausschalten.</i> <i>Glasmüll kommt hier rein, in den Glascontainer. In Deutschland trennt man den Müll.</i> Императив. Презент. (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	<i>Ich trainiere Basketball seit 5 Jahren. Ich gehe zum Training jeden Abend von 20 bis 22 Uhr.</i> <i>Ich sehe jeden Morgen fern und zwar nur den Wetterbericht.</i> <i>Maria schwimmt gern, deshalb geht sie freitags ins Schwimmbad.</i> <i>Er fastet mittwochs und freitags.</i> Предлози за време Прилози за време. Презент. (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.
ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	<i>Wie hast du deine Ferien verbracht? Wohin bist du gereist?</i> <i>Als ich klein war, hatte ich Angst vor Hunden, aber vor zwei Monaten habe ich einen Hund zum Geburtstag bekommen.</i> <i>Habt ihr eure Hausaufgaben gemacht?</i> <i>Ich wollte mit Sophie telefonieren, aber niemand hat auf meinen Anruf geantwortet.</i> Перфект. Претерит помоћних и модалних глагола. Временске реченице са везником <i>als/wenn</i> Прилози за време. (Интер)културни садржаји: историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости.
ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА)	<i>Was möchtest du werden?</i> <i>Heute Nachmittag gehe ich mit Anna aus.</i> <i>Nächste Woche werde ich nach Berlin fahren.</i> <i>Am Sonntag werde ich 15. Dann organisiere/mache ich eine Party.</i> Презент Футур Упитне реченице (Интер)културни садржаји: правила учтивости у складу са степеном формалности и ситуацијом
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	<i>Ich habe starke Halsschmerzen. – Schade. Tut mir leid.</i> <i>Bist du müde? – Ja, ich muss jetzt ins Bett gehen.</i> <i>Meine Schwester interessiert sich für Musik/ hat Interesse an Musik.</i> <i>Sei/Seid vorsichtig.</i> <i>Das macht mir Spaß.</i> Императив. Презент. (Интер)културни садржаји: мимика и гестикулација; интересовања, хоби, забава, разонода, спорт и рекреација.
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ	<i>Ich bin bei Marcus.</i> <i>Peter wohnt direkt gegenüber meinem Haus.</i> <i>Wenn du zu mir kommen willst, musst du die U-Bahn nehmen. Die U-Bahn Station heißt „Tiergarten“ und ist nicht weit von meinem Haus (entfernt). Von da aus gehst du nur geradeaus, nach der Ampel die dritte Straße links.</i> <i>Wo ist sie? – Ich denke, sie ist in der Apotheke. – In welcher? – In der Apotheke zwischen der Post und dem Museum.</i> Упитне реченице. Употреба придева и предлога који описују просторне односе. Презент. (Интер)културни садржаји: јавни простор; типичан изглед места.
ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА	<i>Ist der Platz hier frei? – Ja, nehmen Sie Platz, bitte./ Ja, setz dich bitte hin.</i> <i>Diese Strasse ist gesperrt. Sie müssen einen Umweg machen.</i> <i>Darf ich denn meinen Koffer bis zur Abreise an der Rezeption stehen/liegen lassen?</i> <i>In der Klinik muss man das Handy ausmachen.</i> <i>Wenn du in die Kirche gehst, musst du eine lange Hose anziehen.</i> Упитне реченице Презент модалних глагола Императив (Интер)културни садржаји: понашање на јавним местима; значење знакова и симбола.
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	<i>Unsere Nachbarn leben in der Schweiz.</i> <i>Wir haben viele Poster in unserem Klassenzimmer.</i> <i>Susis Hund ist ein Rottweiler.</i> <i>Wessen Regenschirm ist das, deiner oder von deiner Mutter?</i> Присвојни детерминативи. Присвојни придеви. Конструкције за изражавање припадања (<i>ein Freund von mir</i>). (Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.

ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	<i>Was ist deine Lieblingsfreizeitbeschäftigung? Was machst du in deiner Freizeit am liebsten? Was trinkst du lieber, Apfelsaft oder Orangensaft? – Orangensaft trinke ich am liebsten. London gefällt mir nicht, weil es zu viele Menschen auf den Straßen gibt. Ich finde das Leben in Wien sehr sicher. Ich verbringe meinen Urlaub am liebsten am Meer, denn ich mag Wasser und Schwimmen.</i> Компарација придева. Деклинација именица. (Интер)културни садржаји: уметност, књижевност за младе, стрип, музика, филм.
ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА	<i>Ich denke, wir müssen ihm helfen. – Du hast recht. Natürlich. Selbstverständlich. Meiner Meinung nach ist diese Reise zu teuer. Bist du auch dieser Meinung? Denkst du auch so? Was denkst du darüber? Was hältst du davon? Bist du damit einverstanden? – Ich denke/meine, ...</i> Презент. Глаголи с предложном допуном (најфреквентнији за ову комуникативну функцију) Зависно-сложене реченице (<i>dass, ob, w-?, weil</i>) (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима.
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	<i>Wieviele Schüler sind in deiner Klasse? Es gibt 12 Schülerinnen und 15 Schüler. Diese Jacke kostet jetzt 45 Euro, aber ihr Preis war 98,50 Euro. Jetzt ist sie stark reduziert, mehr als 50%. Er wohnt im dritten Stock. Sein Gebäude hat 12 Stockwerke. Columbus hat 1492 Amerika entdeckt. Mein Vater ist 1978 geboren und ich 2009. Für diese Torte brauche ich 5 Eier und 250 Gramm Butter.</i> Основни бројеви преко 1.000. Редни бројеви до 100. Изражавање година до 2000 и касније. Употреба члана. (Интер)културни садржаји: друштвено окружење; валуте ciljних култура.

Кључни појмови садржаја: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

РУСИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

Назва предмету	Руски јазик з елементами националней култури
Циљ	Циљ настави и учења <i>руског јазика з елементами националней култури</i> то попцигнуц таки ступењ розвоју комуникативних схопносцох шкољара же би вон самостојно применовал схопносни висловיוваня у стандардних и фахових комуникативних ситуацијох (у складзе зоз тематичним мини-мумом и у писаней форми), пестовал национални и културни идентитет, етничне самопочитиване и упознаване шкољарох зоз елементами традициј, култури и обичајох Руснацох.
Класа	Седма
Рочни фонд годзинох	72 години

ИСХОДИ	ОБЛАСЦ / ТЕМА	ЗМИСТИ
По законченной теми/обласци шкољар годзен:		
- одредзиц характеристики трох књиовних родох: лирики, епики и драми; - препознац и одредзиц тему прозног дїла; - одредзиц мотив у писнї - зжато вириповедац змист дїла (фабулу) – обачиц и видвоїц подобносци и розлики медзи епским и лирским дїлом; - одредзиц поетичну слику у писнї; - навесц характеристики сонету; - поцагнуц паралелу медзи биографию и автобиографию; - швидко читац и розумиц пречитане; - видвоїц зоз тексту потребну информацию; - розумиц текст, гоч з нього вихабени даедни информациї; - препознац народну приповедку або писню и на основу териториялних розликох у јазіку дзе є записана, чи у Керестуре, чи у Коцуре; - розликовац восточни, заходни и южни славянски јазіки; - потолковац характеристики руского јазіка; - препознац норми руского јазіка; - розликовац букви и гласи у руским јазіку - правиц розлику медзи простим, преширеним и зложеним виреченьом; - препознац независни зложени виреченя; - одредзиц главне, тє. зависне виречене у зложеним виреченьо; - правильно хасновац слова у хторих ше јавію випадни вокали О, Е и А у сербских словах (сербски презвиска и географски назви); - правильно писац слова у хторих окончене виедначоване консонантох по дзвонкосци; - розликовац праве и пренешене значене при вецейзначних словах; - возиц розгварку зоз виражованьом складаня або нескладаня зоз собешеднїком; - водзиц розгварку хаснујуци слова за виповедане процивеня, преувелїчованя, несогласносци; - прецизно виражовац думки и чувства хаснујуци синоними, антоними, гомоними, деминутиви и аугментативи;	КЊИЖОВНОСЦ	Школска лектира Поезия 1. Мелания Павлович, <i>Сст една нїтка</i> 2. Мирон Колошнїя, <i>Зарод</i> 3. Мирон Колошнїя, <i>Вербово пруже</i> 4. Гаврил Костельник, <i>З мойого вала</i> (виривок) 5. Михал Рамач, <i>Дражка на салаи</i> 6. Гаврил Надь, <i>Щерцу</i> 7. Агнета Бучко, <i>Гу слунку</i> Проза 1. Евгений М. Кочиш, <i>Цо паметам о себе</i> (виривок) 2. Евгений М. Кочиш, <i>Наднїчаре</i> (виривок) 3. Руска народна приповедка, <i>Треба у младосци робиц</i> 4. Руска народна приповедка, <i>Хто шме еси на лєжащо</i> Домашня лектира: 1. Руски народни писнї (школске видане зборнїка) – вибор; робота Володимира Гнатюка 2. Хмара на верху тополї, Антология поезиї за дзеци – вибор Књиовни род: лирика, епика и драма – характеристики Тема дїла, фабула, мотив, зжати змист Подобносци и розлики медзи епским и лирским дїлом Поетични слики у писнї Народни писнї и приповедки – робота етнографа Володимира Гнатюка Сонет – характеристики Биография и автобиография Розвиване способносци швидкого читаня з розуменьом Диягонале читане зоз циљом находзеня одредзених информацијох и лєгкого находзеня у рижних текстох

- перекладач текст з єдного мови на другий; - обачовац дух мови при перекладаню; - написац кратку конференсу за приредбу; - написац сценарю за школку приредбу; - представиц Руснацох припадником других народох и то представиц историю, традицию, мову, культуру и обичай; - представиц живот Руснацох на Горњици; - потолковац потребу за селеньом до Бачки; - препознац народни писни и приповедки записани у Керестуре и Коцуре; - розликавац народну бешеду у Коцуре и Керестуре; - повязец неспайши обичай зов давними; - мац формоване понятия национальной припадности; - идентификовац постояне припадников других народох; - робитц на пестованю квалитетного живота ведно зов припадниками других народох; - уклучовац ше до роботи культурно-уметничких дружтвох; - провадзиц дзецински радио и ТВ емисии на руским мову; - провадзиц часопис за дзеци <i>Заградка</i>.	ЯЗИК ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС	Руски мову у фамелиї славянских мовох Нормоване руского мови – робота Гавриїла Костельника Глас, буква, слово, синтагма, виречене Просте, преширене и зложене виречене Независно зложене виречене Зависно зложене виречене; главне у зависним виреченю Випадни вокали О и Е и випадни вокал А у сербских словох хтори хаснуеме у руским мову Видначоване консонантох по дзвонкосци Лексични и семантични вежи Ведейзначносц словох, праве и пренсшене значене словох Правилне писане словох у хторих окончене видначоване по дзвонкосци
	ЯЗИЧНА КУЛТУРА	Розправяне о патронеї представи, вистави або спортским змаганю Лексика – слова за вивоведане складання, несогласносци, противня, преувелічованя, наглашованя Синоними, антоними, гомоними, деминутиви и аугментативи Переклад зов руского на сербски мову и противно зов сербского на руски, та поровнац два руски тексти Писане конференси, або краткого сценария за школку приредбу Представиц Руснацох на основу научених историйних податкох
	ЕЛЕМЕНТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ КУЛТУРИ	Зов прешлосци Руснацох Присельоване Руснацох до Бачки Школи на Горњици Школа у Керестуре Перши кнїжки: перша кнїжка уметничкеї поезии, перша граматыка руского мови, календари и новини Зазбероване народного скарбу и робота Володимира Гнатюка Сноване дружтвох Обичай Обліване Прадки Вереня и суєверя Сунякалов Кресцене дзеца Карпаторуски храм Валал музей Випатрунок обисца О 250 рокох Уклучоване до роботи культурно-уметничких дружтвох спрам интересованых Провадене дзецинских радио и ТВ емисийох на руским мову Провадзене часопису на руским мову <i>Заградка</i>

Ключни понятия змісту: кнїжовносц, мову, мовна культура, елементи национальной культури.

УКРАЇНСКИ МОВИ СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛЬНОЙ КУЛТУРЕ

Назва предмета	Українська мова з елементами національної культури
Мета	Метою навчання <i>української мови з елементами національної культури</i> є досягти учнями такого ступеню комунікативних здібностей, на якому вони зможуть самостійно вживати засвоєні навички розмовного мовлення в стандартних та професійних комунікативних ситуаціях (залежно від тематичного мінімуму та в письмовій формі), плекати національну та культурну ідентичність, етнічну самоповагу та ознайомити учнів з елементами традиції, культури, звичаїв українського народу, підкреслюючи особливі риси української громади в Сербії.
Клас	сьомий
Річна кількість годин	72 години

НАВЧАЛЬНІ ДОСЯГНЕННЯ Після закінчення класу учень:	ОБЛАСТЬ/ТЕМА	ЗМІСТ
---	--------------	-------

– може визначити рід художнього твору;
– аналізує композицію ліричного вірша (строфа, рядок);
– відрізняє жанрові особливості народної творчості від особливостей художньої літератури;
– відрізняє народну притчу, байку, баладу, легенду;
– відрізняє реалістичну прозу від міфопоетичної прози;
– розрізняє види художнього стилю мовлення;
– визначає основний настрій інтерпретації вірша, оповідання або драми (гумористична, весела, сумна тощо);
– визначає тему, місце та час відбування події;
– послідовність подій;
– характеризує образи героїв, наводячи приклади з тексту/ внутрішні та зовнішні риси;
– наводить приклади вірувань, звичаїв, способу життя та подій в минулому, що описані в літературних творах;
– аналізує елементи драматичного твору (дія, сцени, зображення подій, персонажі);
– правильно переписує короткий текст за заданим завданням (зі зміною роду, числа, часу, складів ...);
– розрізняє речення за метою висловлювання
– визначає підмет і присудок в реченні і розпізнає їх на простих прикладах
– складе та напише привітання та листівку, повідомлення електронною поштою та СМС;
– виконує українські народні та популярні дитячі пісні, відповідно до віку;
– шанує свою рідну мову та мови інших народів;
– розрізняє подібність мовних явищ між українською та сербською мовами;
– відрізняє літературну мову від діалекту;
– розрізняє поділ приголосного на тверді та м'які;
– розрізняє змінні частини мови;
– розрізняє відмінки і відмінкові форми у співвідношенні з сербською мовою;
– визначає категорії роду та числа змінних частин мови;
– правильно застосовує правописні норми у написанні „вибраних слів” (типові приклади);
– правильно застосовує правописні норми у написанні великої літери;
– правильно застосовує правописні норми у пунктуації;
– використовує „Правила українського правопису”
– та інші довідники з українського правопису;
– правильно вимовляє голосний *и* та приголосний *г*; дієслівні закінчення *–ся, –ться*
– правильно вимовляє
– ненаголошені голосні звуки;
– в розмові дотримується норм літературної мови;
– виразно читає вголос літературні та нелітературні твори;

ЛІТЕРАТУРА

ЛІРИКА

- **Літературні терміни та поняття**
- Поет і вірш.
- Строфа і рядок у ліричному вірші.
- Жанри авторської та народної лірики: описовий (deskриптивний); календарно-обрядовий, героїчний і жартівливий епос.
- ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА**
- Леся Українка: *Як дитиною бувало...*
- Станіслав Чернілевський: *Забула внучка в баби черевички...*
- Ірина Жиленко: *Жар-Птиця, Підкова*
- Ігор Калинець: *Писанка, Стежечка, Блискавка, Веселка*
- Тарас Шевченко: *За сонцем хмаронька пливе*
- Павло Тичина: *Гаї шумлять*
- Максим Рильський: *Доц, Осінь-маляр із палітрою пишною*
- Григор Тютюнник: *Дивак*
- Василь Сухомлинський: *Материнське щастя*
- Грицько Бойко: *Маринка та Галинка*
- Ліна Костенко: *Кольорові миші*
- Народні вірші (на вибір), загадки, народні приказки
- Народні весільні та інші обрядові пісні (на вибір)
- Українські народні балади (на вибір)

- ЕПІКА**
- Літературні терміни та поняття**
- Письменник і оповідач.
- форми оповіді: опис, розповідь від першої та третьої особи; діалог.
- Фабула: послідовність подій.
- Характеристика персонажів – особливості мови, поведінка, зовнішній вигляд та риси характеру.
- Види епічних творів: байки, народні та літературні казки, притчі, балади.

- ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА**
- Народні байки: (на вибір)
- Українська народна притча (на вибір)
- Українська народна балада (на вибір)
- Народні притчі інших народів (на вибір)
- Степан Руданський: *Козак і король*
- Степан Олійник: *Чудо в черевикі*
- Павло Глазовий: *Заморські гості*
- Іван Франко: *Фарбований Лис*

– використовує різні форми оповіді: дескрипцію (портрет, інтер'єр, зовнішній вигляд, природні явища), розповідь від 1-ї та 3-ї особи, діалог; – уміє ввічливо подякувати, попросити про допомогу, уважно вислухати співрозмовника; – виділяє частини твору (назву твору, уривки); – складає усний або письмовий твір про свої враження від літературного твору, на теми з повсякденного життя та світу уяви; – переказує прочитаний твір за вибором, розповідає подію з власного досвіду або подію з повсякденного життя; – використовує словник, збагачуючи свій словниковий запас (паралелі з сербською мовою та при перекладах); – читає короткий простий текст з розумінням; – декламує народні обрядові вірші, пов'язані з святами або порами року; – бере участь у дитячих іграх, які відповідають його віку; – розрізняє характерні особливості українських народних костюмів; – святкує свята (і порівнює їх з сербськими); – відрізняє традиційні українські звичаї (Різдво - <i>Коляда, святий Миколай, Великдень - писанка</i>), а також традиційні народні страви; – йому відомі деякі весільні обряди, весільні пісні та привітання характерні для деяких регіонів України; – йому відомі фестивалі національної культури та, якщо це можливо, бере у них участь (як учасник або глядач); – йому відомі національні установи, музеї та етно домівки, галереї.			– Євген Гуцало: <i>Лось</i> – Анатолій Гртторук: <i>Відро води</i> – Олена Пчілка: <i>Мишача рада</i> – Вадим Дорошенко: <i>Чудо-Юдо – Змій Морський</i> – Народні прислів'я ДРАМА – Літературні терміни та поняття – Дія, сцени, персонажі п'єси. – Види драматургії та радіо вистава. ШКІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА – Ляльковий театр для дітей – Дитячі народні ігри (на вибір) НАУКОВОПОПУЛЯРНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ВИДАННЯ (на вибір до 2 творів) – Народна творчість. – 3 життя наших предків. – На вибір з видань, енциклопедій, журналів для дітей та Інтернету – 3 журналів та Інтернету про фестивалі національної культури та культурні заходи ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ: • Українські народні казки та легенди (на вибір). • Вибір з антології української дитячої літератури. Література для додаткового читання – Я дивився/лась дитячий український фільм (вільний вибір). – Комікс на власний вибір. – Я дивився/лась дитячу виставу.
	МОВА	Грамати́ка (мова, фонетика, лексиколо́гія, морфоло́гія)	– Тверді і м'які приголосні. – Змінні слова: іменники, прикметники, займенники, числівники, дієслова (виділяє і визначає в тексті). – Іменники – відмінювання іменників. – Займенники – питальні, відносні та заперечні. Їх відмінювання. – Дієслова – дієслівні форми (теперішній, минулий та майбутній час).
		Правопис	– Велика літера в складових частинах географічних назв; в назвах інституцій, підприємств, установ, організацій (типові приклади). – Пунктуація: кома (при переліку); лапки (пряма мова); тире (замість лапок в прямій мові). – Крапка, знак оклику, знак питання.
		Орфо́пія	– Вимова голосного <i>и</i>, приголосного <i>г</i> та дієслівних закінчень <i>–ся, –ться</i> – Вимова ненаголошених голосних звуків

	МОВНА КУЛЬТУРА	– Спілкування – про події з власного досвіду, про те, що вони бачили, про особисті уподобання. – Групування слів, що належать до <i>певної теми</i> та складання речень з даних слів. – Самостійна розповідь (8-10 речень) про свого брата або сестру, друга, однокласника, про життя в школі, про подію з власного досвіду, про подію, в якій брали участь. – Опис – інтер'єру і екстер'єру, людей, тварин, природних явищ. – Подяка, прохання про допомогу, участь у діалозі. – Особисте ставлення до прочитаного тексту (що мені сподобалося і чому). – Назва тексту, автор, головні герої та їхні особливості. – Переказ почутого чи прочитаного твору / казки за допомогою плану або самостійний переказ. – Опис зображення або виконання дії на малюнку з використанням декількох ілюстрацій. – Переказ українських фільмів, казок, дитячих театральних вистав, на основі розробленого плану. – Драматизація твору на вибір або події з повсякденного життя. – Використання словників для збагачення словникового запасу, паралелі з сербською мовою, пояснення значення слова в контексті. – Використання словника при перекладі. – Розуміння найчастіших фазеологізмів. – Голосне й тихе читання, правильна дикція та інтонація речення. – Переписання коротких речень і текстів, виписування окремих слів і виразів, переписування завдань (зі зміною роду, числа, часу, складів ...) – Вміння розрізняти речення за метою висловлювання. – Вміння визначати підмет і присудок в реченні і розпізнавати їх на простих прикладах. – Написати привітання та вітання. – Публічний виступ, презентація власного твору та групової роботи. – Традиційна народна культура (весільні звичаї).
--	------------------------------	---

Ключові поняття змісту: література (лірика, епіка, драма), мова (мова, фонетика, лексикологія, морфологія, орфографія, орфое-пія), мовна культура.

9.3. Облици образовно васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Слободне наставне активности

Допунска настава

Додатна настава

Час одељенског старешине

Ваннаставне активности

Екскурзија